

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
AZAL Rusiyanın
10 şəhərinə
uçuşları
dayandırır
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 28 dekabr 2024-cü il - 6 yanvar 2025-ci il - Şənbə № 237 (8610) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

2024-ə "damğa" vuran olaylar

Azərbaycan
tarixində
qalacaq il

yazısı səh.4-də

**Moskvadan Bakı və
İrəvana "sürpriz" təklif**

yazısı səh.8-də

**Səhiyyə Nazirliyinin
işçilərinə cinayət işi açıldı**

yazısı səh.3-də

**Parlamentdə qaz limitinin
ləğvi ilə bağlı çağırış**

yazısı səh.6-də

**Rusiya çöllərində qırılan və
əsir düşən qırıqgözlər...**

yazısı səh.12-də

**Azərbaycan Sənaye
Korporasiyası ləğv edilir**

yazısı səh.10-də

**Gürcüstan üçün kritik gün -
Zurabişvili həbs edilə bilər**

yazısı səh.9-də

**Xocalı canilərinə qarşı
"Qarabağ cəbhəsi"**

yazısı səh.4-də

**Bəşəriyyətə qorxunc
hədə - süni zəka uzağı
2030-cu ilədək...**

yazısı səh.14-də

**Mərkəzi Asiyada yeni
dəmiryol xətti kimə nə
verəcək - mühüm gəlişmə**

yazısı səh.15-də

**Plastik cərrahlara
xəbərdarlıq edildi**

yazısı səh.13-də

BAKIDAN ÜZR TƏLƏBİ - MÜTTƏFİQLİK ÜÇÜN KRİTİK SİNAQ

Təyyarəmizin Rusiya HHM-ləri tərəfindən vurulması təsdiqini tapır; Moskva isə izi itirməyə çalışır

yazısı səh.5-də

Artan qəfil ölümlər, "gəncleşən" infarkt - səbəb həm də budur

Əksər ölkələr imtina edib, **həkimlərdən SOS!**:
"Enerji içkilərinin qəbulu ürək-damar xəstəliklərinin
artmasına səbəb olur"

yazısı səh.13-də

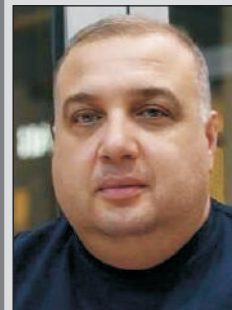
Elxan Şahinoğlu:
"Paşinyan İlham
Əliyevin təklifini
qəbul etməyə
hazırdır"

yazısı səh.7-də

Hikmət Babaoğlu:
"Ekipaj üzvlərinin
ölümündən sonra
təltif olunması
məsələsi gündəmə
gələ bilər"

yazısı səh.3-də

Eyyub Kərimli:
"Məhsulların həm
əvvəlki, həm də
sonrakı qiymətləri
ilə bağlı
monitorinqlər
aparılmalıdır"

yazısı səh.7-də

AZAL Rusiyanın 10 şəhərinə uçuşları dayandırır

“Azərbaycan Hava Yolları” QSC (AZAL) Bakıdan Rusiyanın 10 hava limanına reysləri dekabrın 28-dən dayandırır.

Musavat.com AZAL-a istinadən xəbər verir ki, bu qərar aviashirkətin J2-8243 nömrəli Bakı-Qroznı reysini yerinə yetirən “Embraer 190” təyyarəsinin fiziki və texniki kənar müdaxilə nəticəsində qəzaya uğraması ilə bağlı aparılan araşdırmaların ilkin nəticələrini və uçuşların təhlükəsizliyində yarana biləcək riskləri nəzərə alaraq, yekun araşdırma başa çatana qədər Azərbaycan Dövlət Mülki Aviasiya Agentliyinin qərarına əsasən verilib.

Bu gündən Bakıdan Rusiyanın aşağıdakı hava limanlarına uçuşlar dayandırılır:

- Mineralniye Vodi
- Soçi
- Volqoqrad
- Ufa
- Samara
- Saratov
- Nijni Novqorod
- Vladıqafqaz

Qeyd edək ki, dekabrın 25-də AZAL Bakıdan Qroznı və Mahaçqala şəhərlərinə uçuşların dayandırılması barədə qərar vermişdi.

“Təhlükəsizlik səbəbindən qeyd edilən istiqamətlər üzrə digər aviashirkətlərin də uçuşlarının dayandırılması barədə qərar qəbul edilib. Mövcud vəziyyətlə əlaqədar olaraq, bu istiqamətlər üzrə bileti olan sərnشینlər ödənişin tam geri qaytarılması və ya biletlərin ödənişsiz dəyişdirilməsi hüququna malikdirlər.

Bununla yanaşı, aviashirkət bütün uçuş təhlükəsizliyi tələbləri və qaydaları rəhbər tutaraq Moskva, Sankt-Peterburq, Yekaterinburq, Həştərxan, Kazan və Novosibirsk şəhərlərinə uçuşları davam etdirəcək”, - məlumatda deyilir.

“Qroznı üzərindəyken zərbə səsi eşidildi”

Təyyarə qəzasında sağ qalan bələdçi danışdı

“Şəhər 08:00-da təyyarə Bakıdan Qroznıya uçuş etdi. Qroznı üzərində olarkən zərbə səsi eşidildi”.

Bunu APA-ya açıqlamasında təyyarə qəzasında sağ qalmış bələdçi Zülfüqar Əsədov deyib.

Zülfüqar Əsədovun sözlərinə görə, bundan sonra o özü və həmkarı tez təyyarənin salonuna çıxıblar: “İnsanlar təşviş içində idi, biz onları sakitləşdirməyə çalışdıq. Mən irəli getmək istəyəndə qolumdan zərbə aldım. Sanki balta ilə qoluma kimse vurub kəsdi. Qolumu tutub salondan çıxanda üçüncü zərbə hiss edildi. Həmkarıma dedim ki, gəl oturaq. Mətbəx dəsmalımı götürüb həmkarımın köməyi ilə yaranı bərk bağladım. Daha sonra uçuşa davam etdik.

Komandir əlaqə saxlayıb demişdi ki, biz suya eniş edəcəyik. Mikrofon vasitəsilə sərnشینlərə məlumat verildi ki, yerlərində oturub, kəmərləri bağlayıb, təlimata uyğun olaraq xilas edici jiletləri açmamaq şərtilə geyinsinlər. Çünki jiletlər hava ilə doldurulduqdan sonra suya eniş zamanı sərnشینlər bir-birinə mane olacaqdılar, narahatlıq yaranacaqdı. Lakin bir qədər sonra pilot yenidən təlimat verdi ki, suya yox, quruya eniş ediləcək. Suşa eniş edilsə, hamı ölə bilərdi. Kənar zərbələr təyyarənin mühərrikinə təsir etmişdi, təyyarə sərt eniş etməli idi, başqa cür mümkün deyildi”, - bələdçi əlavə edib.

Zülfüqar Əsədov qeyd

edib ki, əgər təyyarə yerə bütöv düşsə idi, heç kəs sağ qalmazdı: “Zənnimcə, pilot ağırlığı təyyarənin ön hissəsinə salmağa qərar verdi. Təyyarə yerə çırpılarkən ön hissə zərbənin təsirindən ayrıldı, arxa hissə yerdə bir xeyli süründü. Təyyarə yerə çırpılarkən çevrildi üçün salondakı sərnشینlər başı üstə qalmışdılar”.

O əlavə edib ki, qəzadan sonra Aktaudan yardım briqadası gəlib: “Təyyarə yerə düşəndə mən sil-kəlmədən öləcəyimizi zənn etdim. Sağ çıxmağa ümidim yox idi. Kaş digərləri də sağ olardı. Şükür Allaha ki, sağam, bu da bizim ekipajın komandiri, ikinci pilotun qəhrəmanlığı sayəsindədir”.

Yaşayış minimumunun həddi 285 manat oldu

Gələcən il yaşayış minimumunun həddi 285 manat götürüləcək. APA-nın xəbərinə görə, bu, Prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi “Azərbaycan Respublikasında 2025-ci il üçün yaşayış minimumu haqqında” qanunda əksini tapıb.

Yaşayış minimumu 2024-cü ilə müqayisədə 5,5 faizdən çox artırılaraq 270 manatdan manatdan 285 manata qaldırılır.

2025-ci ildə əmək qabiliyyətli əhali üçün yaşayış minimumu 305 manat olacaq. Yaşayış minimumu pensiyaçılar üçün 232 manat, uşaqlar üçün 246 manat məbləğində proqnozlaşdırılır.

Qeyd edək ki, 2024-cü il üçün yaşayış minimumu əmək qabiliyyətli əhali üçün 287 manat, pensiyaçılar üçün 222 manat, uşaqlar üçün 235 manat məbləğində müəyyən edilib.

Jurnalistlərin gəlirlərinin 75 faizi gəlir vergisindən azad ediləcək

Jurnalistlərin əldə etdikləri gəlirlərin 75 faizi hər hansı şert tətbiq edilmədən gəlir vergisindən azad ediləcək.

Bu, Prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi Vergi Məcəlləsinə dəyişikliklərdə öz əksini tapıb.

Qanuna əsasən, jurnalist fəaliyyəti ilə məşğul olan və həmin fəaliyyət növündən təqvim ili üzrə əldə etdiyi gəlirlərin (xərclər nəzərə alınmadan) həcmi 45000 manatadək olan fiziki şəxslərin həmin fəaliyyətdən əldə etdikləri gəlirlərinin 75 faizi gəlir vergisindən azad ediləcək.

Bu Qanun 2025-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minəcək.

Dövlət qulluqçularının əməkhaqqı artırıldı - 16 faizədək...

“19 pillədən ibarət yeni Cədvəlin pillələri üzrə maaşlar 16 faizədək artırılıb”.

Bu barədə Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyindən verilən məlumatda deyilib.

Bildirilib ki, cədvəlin ilk pilləsi üzrə əməkhaqqı 345 manatdan 400 manata çatdırılmaqla digər pillələrdə də maaşlar artımlarla əksini tapıb:

“Əmək haqları Vahid Tarif Cədvəli əsasında tənzimlənən işçilər sosial, elm, mədəniyyət, gənclər və idman, kənd təsərrüfatı, ekologiya və ətraf mühitin mü-

həfəzəsi, mənzil-kommunal, nəqliyyat və rabitə, meliorasiya, su təsərrüfatı və balıqçılıq sahələrində çalışanlardır.

Həmçinin dövlət orqanlarında çalışan dövlət qulluqçusu olmayan işçilərin maaşları, büdcədən maliyyələşdirilən müəssisə, idarə və təşkilatlarda tədris məşğələlərinin aparılmasına cəlb edilən işçilərin əməyinin saat hesabı ödənilməsi məbləğləri, idman sahəsində seleksiya üzrə baş mütəxəssislərin maaşları yeni artımlarla təsdiqlənib”.

İQOR KŞNYAKIN
(KAPİTAN)HÖKÜMƏ ƏLİYEVƏ
(STÜARDESSA)ALEKSANDR
KALYANİNOV
(PILOT)

“Özləri getdi, adları qaldı...” ekipaj üzvlərinin qəhrəmanlığı

Hikmət Babaoğlu: “Ekipaj üzvlərinin ölümündən sonra təltif olunması məsələsi gündəmə gələ bilər”
Razi Nurullayev: “Ekipaj üzvləri, doğrudan da, qəhrəmanlıq nümunəsi göstəriblər”

AZAL aviaşirkətinə məxsus təyyarənin Aktauda qəzaya uğramasından 4 gün keçir. Təyyarənin 29 sərnəsinin sağ qalması müstəsna olaraq pilotların - İqor Kşnyakin və Aleksandr Kalyaninovun peşəkarlığı sayəsində mümkün olub. Həmçinin stüardessaların salonda panika yaşanması üçün əllərindən gələni etməsi, cəsarətlə, tam təlimata uyğun hərəkət etməsi xüsusi fədakarlıq nümunəsidir.

Pilot Vadim Bazykin bu xüsusa deyib: “Belə qəzalar zamanı sağ qalanlar nadir hallarda olur. Burada qəza zamanı, yəqin ki, yəqin olmayıb və təyyarə aşağı sürətlə yerə düşüb. Bu isə heyətin sərnəsinlərinin heyətini xilas etmək üçün mübarizə apardığını göstərir. Sağ qalanlar varsa, bu, 100% heyətin xidmətidir”.

Sağ qalmış bələdçi Zülfüqar Əsədov APA-ya açıqlamasında bildirib ki, sağ qalmaları möcüzədir. “Ekipaj komandiri, ikinci pilotun qəhrəmanlıq göstərməsi nəticəsində sağ qalmışdır. Biz pilotun yanında deyildik. Amma bu məqamda pilotun fikri təyyarənin necə eniş edəcəyində olub. Yəqin ki, o da həyəcan keçirib”, - deyərək bildirib.

Bələdçi həmçinin qeyd edib ki, təyyarənin salonunda qaz balonunun partlaması versiyası ağlasığmazdır, yalandır. O qeyd edib ki, təyyarənin salonunda hər hansı

bir şey, hətta oksigen balonu belə partlasa, təyyarə həmin an parçalanardı.

“Təyyarənin salonuna qaz balonu keçirmək mümkün deyil. Hava limanında bütün yüklər, o cümlədən əl yükləri yoxlanılır”, deyərək bildirib.

Zülfüqar Əsədov qeyd edib ki, təyyarəyə bayırdan təsir olub, təyyarəyə nəşə dəyib, kənardan salona keçən yad cisim onun qolunu yaralayıb.

AZAL-ın prezidenti Samir Rzayev jurnalistlərə açıqlamasında deyib ki, ekipaj üzvlərinin peşəkarlığı nəticəsində 29 sərnəsin sağ qalıb. “Pilotlarımız peşəkar olub, onlar 10 min saatdan çox uçuş ediblər. Təyyarə oktyabr ayında tam təmirdən çıxıb. Texniki nasazlıq olmayıb”, - Rzayev bildirib.

Təəssüf ki, pilotlar və bir stüardessa qəzadan sağ çıxmayıb.

Milli Məclisin deputatı Hikmət Babaoğlu “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirdi ki, həyat xilas etmək öz-özlüyündə qəhrəmanlıqdır: “Ekipaj üzvlərinin qəhrəmanlığı təqdir olundu. Cəsur pilotlarımız, bələdçilərimiz qəzaya uğramış təyyarədə olan sərnəsinlərin heyətini xilas etmək üçün əllərindən gələni etdilər, sözün əsl mənasında qəhrəmanlıq göstərdilər. Azər-

baycan cəmiyyəti tərəfindən bu çox təqdir olundu. Şübhəsiz ki, onların təltif olunması gündəmə gələ bilər. Onların fəaliyyətinin motivasiya olunması da gündəmə gələ bilər. Cəmiyyətdə olan yaxşı nümunənin hər biri mütləq mükafatlandırılmalıdır ki, fədakarlıq, qəhrəmanlıq kimi dəyərlər təbliğ olunsun. Hələlik Azərbaycan dövləti, Prezident tərəfindən yaradılan komissiya qəzanın baş vermə səbəbləri ilə məşğuldur. Artıq zərərçəkən sərnəsinlərə kompensasiyanın verilməsi ilə bağlı qərar elan olunub. Növbəti mərhələdə ekipaj üzvlərindən sağ qalanların, həlak olanların isə ölümündən sonra təltif olunması məsələsi gündəmə gələ bilər”.

H.Babaoğlu vurğuladı ki, Azərbaycanda mükafatlandırmanın xüsusi qaydası var: “Ayn-ayrı sahələr üzrə tətbiq olunan mükafatlandırma qaydası mövcuddur ki, bu xidməti sahədə fəaliyyət göstərən hər bir Azərbaycan vətəndaşına şamil edilir. Bütün sahələrdə vəzifə borcunu layiqincə yerinə yetirən, yaxşı nümunə yaradan, fədakarlıq nümayiş etdirən, əmək fəaliyyətində fərqlənən hər bir Azərbaycan vətəndaşı mükafatlandırılmalıdır. Ekipaj üzvlərinin fədakarlığı göz önündədir. Onlar Azər-

baycanın müvafiq qanunlarına uyğun olaraq peşə fəaliyyətini yerinə yetirərkən göstərdikləri igidliyə görə müfakata layiq görülməli”.

Milli Məclisin deputatı, Milli Cəbhə Partiyasının sədri Razi Nurullayev “Yeni Müsavat”-a şərhində bildirdi ki, təyyarə qəzasında həlak olan ekipaj üzvləri doğrudan da qəhrəmanlıq nümunəsi göstəriblər, vurulmuş təyyarəni Xəzər dənizinin üzərindən uçurub Aktauya qədər apara biliblər. Yayılan görüntülərdən aydın olur ki, pilotların bir neçə dəfə enmə niyyəti olub, lakin son anda yenidən təyyarə yuxarı istiqamətləndirilib. Pilotlar qəza olarsa, insanları xilas etmək üçün çıxış yolu axtarıblar. Yəni, mən o videolara baxdıqca görürəm ki,

Səhiyyə Nazirliyinin işçilərinə cinayət işi açıldı

İxtisasdəyişmə, plastik cərrahiyyə üzrə saxta sertifikatla görə vəzifəli şəxslər məsuliyyətə cəlb edildi

Qanunsuz tibbi fəaliyyətə şərait yaradılması müqabilində rüşvət almaqda şübhəli bilinən vəzifəli şəxslər ifşa edilib.

APA xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu və Səhiyyə Nazirliyinin birgə məlumatında deyilir.

Məlumatla görə, əhəlinin sağlamlığının qorunması və tibbi yardımın göstərilməsi sahəsində qanunsuz halların qarşısının alınması, habelə aşkar edilmiş belə faktlara qarşı mübarizə istiqamətində Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu və Səhiyyə Nazirliyinin aidiyyəti qurumları tərəfindən kompleks, sistemli və ardıcıl tədbirlərin görülməsi davam etdirilir.

Bununla bağlı Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi tərəfindən keçirilmiş əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində Səhiyyə Nazirliyinin İnsan resursları, elm və təhsil şöbəsinin müdiri Rüstəmov və Səidə Nurəddin qızının qabaqcadan əlbir olduğu əvvəllər həmin Nazirliyin İctimai Səhiyyə və islahatlar Mərkəzinin akkreditasiya şöbəsinin müdiri vəzifəsində işləmiş Cabbarova Lətafət Kərim qızı və korrupsiya şəbəkəsinin digər üzvləri ilə birgə qanunsuz olaraq həkimlərin ixtisaslarının dəyişdirilməsi, onların tibbi və ya əczaçılıq fəaliyyəti ilə, o cümlədən plastik cərrahiyyə fəaliyyəti ilə məşğul olma hüququ verən sertifikatıya imtahanlarına buraxılmasına icazələrin verilməsi, saxta məqbul qiymətləndirmə ilə müvafiq sertifikatlarla təmin olunması və digər bu kimi sui-istifadə hallarına yol verməsi müqabilində çoxsaylı şəxslərdən müxtəlif məbləğlərdə rüşvət almalarına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Əməliyyat-axtarış tədbirləri ilə bir sıra vəzifəli şəxslərin xidməti otaqlarında aparılmış axtarışlarla iş üçün əməliyyat kəsb edən sübutlar əldə edilərək götürülüb.

Həmin faktlarla bağlı Baş İdarədə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 311.3.1, 311.3.2, 311.3.3 (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən təkrarən külli miqdar rüşvət alma), 308.2 (ağır nəticələrə səbəb olmaqla vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) və 313-cü (vəzifə saxtakarlığı) maddələri ilə cinayət işi başlanıb.

Toplanmış sübutlar əsasında Səidə Rüstəmov və Lətafət Cabbarovaya Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə ittiham elan edilib, istintaq orqanının vəsəti və ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında Binəqədi Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə barələrində ev dustaqlığı (əsas) və vəzifədən kənarlaşdırma (əlavə) növündə qətimkan tədbirləri seçilib.

Hazırda cinayət işi üzrə zəruri istintaq-əməliyyat tədbirləri davam etdirilməklə qanunsuz əməllərin törədilməsində iştirak edən digər şəxslərin cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi təmin ediləcək.

təyyarənin istehsal edildiyi “Embraer” şirkətinin mütəxəssisləri Aktauya gedib. Onlar Qazaxıstanın Hökumət Komissiyasının üzvləri ilə birlikdə hadisə yerinin müayinəsinə aparacaq, eləcə də yekun rəy hazırlayacaqlar.

Eyni zamanda Braziliyadan olan istintaqçılar qrupu da artıq Qazaxıstandadır. Onların yerli hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları ilə birlikdə istintaq

prosesində iştirakı nəzərdə tutulub.

Xatırladaq ki, dekabrın 25-də AZAL-ın Bakı-Qroznı reysini yerinə yetirən sərnəsin təyyarəsi Qazaxıstanın Aktau şəhəri yaxınlığında qəzaya uğrayıb. Təyyarədə 62 sərnəsin, 5 ekipaj üzvü olub.

Qəza nəticəsində 38 nəfər həlak olub, 29 nəfər sağ qalıb.

■ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

2 024-cü il Azərbaycan üçün bir sıra hadisələrlə əlamətdar oldu. Bu il Rusiya və Azərbaycan ali rəhbərlərinin razılaşması əsasında sülhməramlı hərbi kontingent Qarabağı vaxtından tez tərk etdi. Bu, diplomatiyamızın növbəti uğurlu gedişlərindən biri idi.

Digər hadisə Ermənistanla ilk dəfə sərhədin Qazax istiqamətində delimitasiya və demarkasiya aparılması, həmçinin işğalda olan 4 kəndin qaytarılması oldu. Bu ilin digər ən yaddaqalan hadisələrindən biri, sözsüz ki, Bakıda BMT-nin İqlim Dəyişikliyi konfransı - COP29 oldu. Azərbaycan özünün beynəlxalq imicinə növbəti mühüm xallar əlavə etdi.

2024 Azərbaycan üçün həm də seçkilər təqvi mi idi. Bu il növbədənəkar prezident və növbədənəkar parlament seçkiləri keçirildi. İlin sonuna sayılı günlər qalmış isə Azərbaycan xalqını sarsıdan təyyarə qəzası baş verdi.

Ümumilikdə ölkəmiz üçün taleyüklü bir dövr oldu və Azərbaycan dövləti, xalqı bu sınaqlardan, mürəkkəb siyasi şəraitlərdən başıuca çıxmağı bacardı.

Yeni Azərbaycan Partiyasının deputatı Aydın Mirzəzadə "Yeni Müsavat"ı bildirdi ki, hər il olduğu kimi 2024-cü il də uğurlarla və Azərbaycan dövlətinin inkişafında növbəti müsbət il kimi yadda qalacaq. Yəni də cəmiyyətimiz və dövlətimiz müstəqilliyimizin, suverenliyimizin keşiyində durdu: "44 günlük müharibədə və bir günlük anti-terror əməliyyatında qazandığımız qələbənin bu gün və sabah üçün nə qədər əhəmiyyətli olduğunu bu il bir daha fərqi ndə olduq. 2024-cü ildə bütün sahələrdə inkişaf getdiyini

2024-ə "damğa" vuran olaylar

Azərbaycan tarixində qalacaq il

deyə bilirik. 2024-cü il üçün parlament tərəfindən qəbul edilən dövlət büdcəsinin bütün maddələr üzrə yerinə yetirilməsini gördük. Azərbaycan mandatı yenə də sabitdir. Qeyri-neft sektorunun inkişafı 2024-cü ildə də davam etdi. İqtisadi inkişaf mərkəzi tədrisən reguonlara keçməkdədir. İnfrastrukturun yaxşılaşması üçün növbəti addımlar atılır. Regionlarda iş yerləri açılır, sosial obyektlər tikilir, təhsilin, səhiyyənin keyfiyyətinin artırılması üçün dövlət tərəfindən böyük işlər görülür. Özel sektorun inkişafına dövlət tərəfindən diqqət oldu. Vaxtaşırı iqtisadi qanunvericiliyə edilən dəyişikliklər özel sektorun inkişafına yeni şərait yaradır.

Siyasi hadisələrdən isə mən növbədənəkar prezident və parlament seçkilərini xüsusi vurğulamaq istədim. Bu il prezident seçkiləri ilk dəfə olaraq Azərbaycanın bütün ərzisində keçirildi. Seçicilər Prezident İlham Əliyevə mütləq şəkildə səs verdilər. Parlament seçkiləri də demokratik, şəffaf, rəqabətli keçdi. Parlament bu gün seçicilərlə sıx işləməklə dövlət üçün vacib olan qanunların qəbulu ilə diqqəti cəlb edir. Eyni zamanda Azərbaycanda COP29 kimi çox nüfuzlu beynəlxalq tədbirin keçirilməsi Azərbaycanın beynəlxalq birlikdə artan nüfuzunu göstərdi. İlk dəfə idi ki, dünyanın 197 ölkəsindən 76 min iştirakı, 80-dən

çox ölkənin prezidenti, vitse-prezidenti, baş naziri Azərbaycanda keçirilən bu tədbirdə iştirak etdi. Çox təəsüf ki, ilimiz aviasiya qəzası ilə də yadda qaldı. Azərbaycan dövləti cənab Prezidentimizin simasında bu ağır məqamda lazımı addımları atdı. Azərbaycan vətəndaşları dövlətinin daim onun üçün çalışdığının bir daha fərqi ndə oldu".

Deputat, AMİP sədri Arzuxan Əlizadə isə bildirdi ki, 2024-cü il Azərbaycan üçün bir sıra məsələlərlə xüsusi diqqətdə qalan il oldu: "Bütövlükdə 2024-cü ili Azərbaycan üçün uğurlu il hesab edərəm. Bu il fevralın 7-də ilk dəfə idi ki, Azərbaycanın bütün suve-

ren ərazilərində Prezident seçkiləri keçirildi. 2024 bu hadisə ilə tarixdə qalan əlamətdar il oldu. Eyni zamanda 1 sentyabrda müstəqillik tariximizdə ilk dəfə bütün ölkəmizin ərazisində parlament seçkiləri keçirildi. Həmçinin bu il COP29 kimi nüfuzlu beynəlxalq tədbirə hazırlıq və tədbirin keçirildiyi il kimi də Azərbaycanın tarixində yer alacaq. Azərbaycan məhz bu il D-8 Təşkilatına üzv oldu. Bu da qururverici hadisədir. Təəssüflər olsun ki, 2024-cü il dekabrın 25-də Azərbaycanın mülki təyyarəsinin Rusiya havası məkanında vurulması və çoxlu sayda insanın həyatını itirməsi kimi hadisə ilə də tarixdə qalacaq".

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı bildirdi ki, 2024-cü il Azərbaycan üçün uğurlu il oldu: "Ümumi şəkildə belə demək olar ki, 2024 Azərbaycanın 2023-cü ildəki çox ciddi uğurlarının möhkəmləndirilməsi ili oldu. Həm daxili siyasət sahəsində, həm xarici siyasətdə uğurlar əldə edildi. İqtisadi, sosial siyasət sahəsində, əhalinin rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində addımlar atıldı. Azərbaycan sosial dövlət olduğunu nümayiş etdirdi. İşğaldan azad edilmiş rayonlarımızda quruculuq işlərinin və qayıdış prosesinin sürətləndiyini də bu il müşahidə etdik. 2024 da-

ha çox siyasi hadisələrin zəngin olduğu il kimi yadda qalacaq. Prezident seçkiləri, parlament seçkiləri keçirildi, bələdiyyə seçkiləri kampaniyasının bir hissəsi məhz bu ilə düşdü. Seçkilərdə bizim partiya da özünü sınaqdan çıxardı. Partiyamız parlament seçkilərində ilk dəfə olaraq partiya kimi iştirak elədi. 14 partiyanın içərisində 4-5-ci yerdə olduq. İndi isə bələdiyyə seçkilərində iştirak edirik. Azərbaycanda bir sıra mühüm qanunlarda bu il vacib dəyişikliklər edildi. Məsələn, həqiqi hərbi xidmət keçmə yaşı qanunvericilikdə 35 yaşdan 30 yaşa endirildi. Bu addım da cəmiyyətimizdə atılması vacib addım kimi gözənilənildirdi və həyata keçdi. Azərbaycanın türk dövlətləri ilə, eləcə də dünyanın bir sıra dövlətləri, təşkilatları ilə əməkdaşlığı istiqamətində də müsbət proseslər yaşandı. Azərbaycan bu il gələn il üçün bir çox uğurların təməlini qoymağı bacardı. Bununla yanaşı 2024-cü il Azərbaycana qərəzli beynəlxalq təşkilatlar və dövlətlər tərəfindən təzyiqlərin də çox olduğu il kimi keçdi".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Xocalı canilərinə qarşı "Qarabağ cəbhəsi" Paşinyanın atdığı "əlcəyi" cütlük niyə götürmədi?

Ermenistan baş naziri Nikol Paşinyan özündən əvvəlki rəhbərlərə qarşı yeni "Qarabağ cəbhəsi" açıb. Baş nazir sosial şəbəkə hesabında yazıb ki, həm Levon Ter-Petrosyanın, həm də 1998-ci ildə onu zorla devirib hakimiyyətə gəlmiş Xocalı hərbi caniləri - Robert Köçeryan və Serj Sərkisyan cütlüyün iqtidarı dövründə sülh danışıqları faktiki Dağlıq Qarabağın Azərbaycana qaytarılması yönündə olub.

Ardınca o, sələflərini canlı debata çağırıb. Lakin sonuncular bundan imtina ediblər. Hərçənd öz sözcüləri vasitəsilə Paşinyanın dediklərini təkrar edib, onu yalançılıqda ittiham ediblər, hətta aşığılayıblar. Onların əvəzində isə Köçeryan-Sərkisyan xunta rejimi dövründə XİN başçısı işləmiş Suriya ermənisi Vardan Oskanyan Paşinyana "əlcək" atıb, onu debata çağırıb. Bir şərtlə ki, "o, sonda yalanını etiraf edib xalqdan üzr istəsin".

Nə baş verir? Paşinyan sabiqlərlə qarşı niyə "Qarabağ cəbhəsi"ni açıb? Sələfləri niyə

debati qəbul edib onun "yalanını" çıxarmadılar?

Siyasi şərhçi Mütəllim Rəhimli "Yeni Müsavat"ı bildirdi ki, Nikol Paşinyan bacarıqlı və təcrübəli nətiqdirdi, insanları lazım olanda hətta yalanlara da inandırmaq qabiliyyətinə malikdir. Debatlarda öz mövqeyini müdafiə etmək, ictimai fikri yönəltmək və xalqı inandırmaq

keyfiyyəti Robert Köçeryan, Serj Sərkisyanı və digər rəqiblərini üstələyir: "Paşinyanın nəzərdə tutduğu debat olduqca qeyri-ənənəvi bir polemikadır. Çünki orada nəyisə faktlarla sübut etmək mümkün deyil. Bir çox məsələlər dövlət sirri kimi qorunur və onları açmaq olmaz. Ümumi olanlara istinad etməklə işə Paşinyana qalib

gəlmək çətinidir. Dialog təklifi ilə Paşinyan sabiq prezidentlər olan rəqiblərinə son zərbəni vurur. Debata gəlsələr də Qarabağın itirilməsini Paşinyan onların üzərinə qoyacaqdı, gəlməsələr də bu məsuliyyəti onlara yükləyəcək. Paşinyan bununla da onları Ermənistanın siyasi səhnəsindən tamamilə silib çıxarmaq hədəfini götür-

rüb. Nikol xalqa göstərmək istəyir ki, bütün fəlakətlərin başında bu sabiqlər dayanır. Ölkədə iqtisadi problemlər, Ermənistanın beynəlxalq birlikdən təcridinin məsuliyyətini Paşinyan onların üzərinə qoymaqdadır. Bununla öz komandasını qorumaqla hakimiyyətinin ömrünü uzatmağa çalışır. Onun ikinci məqsədi Rusiya ilə bağlılığı qırmaqdır. Paşinyan Rusiyapərəst qüvvələri birdəfəlik Ermənistanın siyasi səhnəsindən silmək istəyir. Xocalı caniləri kimi tanınan keçmiş prezidentlər Rusiyanın bu ölkədə əsas dayaqlarıdır. Ermənistanın Avropaya inteqrasiyası yolunda bütün əngəlləri aradan qaldırmaq üçün ilk növbədə həmin şəxslər neytrallaşdırılmalıdır. Bundan sonra Ermənistan Avropaya inteqrasiya yolunda daha ciddi addımlar atacaq. Paşinyan əmindir ki, istənilən debatda Köçeryan-Sərkisyan cütlüyünü çökürəcək. Bu cani cütlük də buna əmindir. Debatdan qaçmaları da səbəbi məhz budur".

Politoloq Elxan Şahinoğlu bildirib ki, Paşinyan özünə arxayın olduğu üçün belə bir debate təklif edib. Robert Köçeryan və Serj Sərkisyan isə əslində belə bir debatda məğlub olacaqlarını bildikləri üçün im-

tina elədilər. Sadəcə olaraq özlərini elə aparırlar ki, sanki Nikol Paşinyanı saymırlar, ciddiyyə almırlar, boykot edirlər: "Adətən müxalifət liderləri dövlət rəhbərlik edənləri debata dəvət edirlər, Ermənistanda isə tərsinədir. Baş nazir Nikol Paşinyan Qarabağı "itirdiklərinə" görə məsuliyyətin daha çox Ermənistanın keçmiş prezidentləri Robert Köçeryanın və Serj Sərkisyanın üzərində olduğunu bildirib. Paşinyan sələflərini debata çağırıb, hər ikisi imtina edib. Paşinyanın sözlərinə görə, həm Köçeryan, həm də Sərkisyan beynəlxalq vasitəçilərlə Qarabağın Azərbaycana təbə etdirilməsi mövzusunda müzakirə ediblər. Köçeryan və Sərkisyan bunu inkar ediblər. Paşinyan isə ermənilərə reallığı izah etmədiyinə görə, özünü günahkar bilir. Halbuki, Paşinyan "Qarabağ Ermənistandır" dedikdə müharibənin başlama tarixini tezləşdirdi. Ancaq eger Paşinyan rəqiblərini debata çağırırsa, deməli özünə arxayındır. Digər tərəfdən Paşinyan Ermənistan iqtisadiyyatının da Köçeryan və Sərkisyan dövründəkindən daha yaxşı olduğu qənaətinədir".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Dekabrın 25-də Aktauda qəzaya uğrayan AZAL-a məxsus təyyarə ilə bağlı istintaq komissiyası ilkin nəticələri hələ açıqlamasa da, qəzanın gerçək səbəbinə şübhə yeri qalmayıb. Çoxsaylı və təkzibolunmaz dəlillər, müxtəlif təşkilatların yaydıqları açıqlamalar, faktlar sənişin təyyarəsinin Rusiya HHM qüvvələrinin vurduğunu təsdiqləyir. Səhvən, yoxsa bilərəkdən, bu, artıq başqa sualdır.

Qalır indi Rusiya tərəfindən gerçəyin açıq etirafı və üzrxahlığı. Təzminat və günahkarların cəzalandırılması da öz yerində. Əgər Azərbaycanla Rusiya arasında müttəfiqlik münasibətləri mövcuddursa (Ən azından 22 fevral 2022-ci il Moskva

və üzrxahlıqdır. Məsələnin tək həlli yolu yalnız budur.

Bəs Rusiya özündə güc tapıb buna gedəcəkmiz? Bu məsələdə Rusiya tərəfdən ilk reaksiya Rusiya prezidenti Dmitri Peskovdan gəldi. O bildirib ki, istintaq yekunla-

gələ bilər", - deyə Kremlin sözcüsü vurğulayıb.

Azərbaycan araşdırma-ların dərinləşdirilməsi üçün Türkiyədən ekspert qrupu cəlb edib. Məlumatla görə, artıq türkiyəli mülki aviasiya ekspertlərindən ibarət nümayəndə heyəti qəza yerinə gedib. Türkiyəli mütəxəssislər araşdırmalarının nəticəsini Azərbaycan rəsmiləri ilə bölüşəcək.

Demokratiya və İnsan

görə, Peskovun bu cür danışmasını Rusiyanın gələcəkdə də bu hadisəyə görə bir üzr istəməsi, kompensasiya ödəməsi məsələsini kənara qoyacaq.

Birmənalı olaraq təyyarəmiz Rusiya tərəfindən hansısa silahla vurulub. Lakin onun qəsdən və ya səhvən edildiyi hələ bilinmir. Amma bütün hallarda mülki aviasiya qanunlarına uyğun olaraq, ölkəsinin ərazisində digər dövlətin mülkü aviasiyasının uçan obyektləri varsa, onun təhlükəsizliyinə zəmanət verilməli və ekstremal situasiyalarda onun normal enişinə şərait yaradılmalıdır. Amma bunları biz Rusiya

“Embraer” təyyarə istehsalı müəssisəsinin nümayəndələri Aktauya gəldi

“Embraer” təyyarələri istehsal edən müəssisənin nümayəndələri Braziliyadan Aktau şəhərinə gəlirlər.

Bu barədə Qazaxıstan Nəqliyyat Nazirliyi məlumat yayıb.

Təhqiqat komissiyası aviasiya hadisəsi yerində növbəti işləri planlaşdırıb.

Yaxın günlərdə, həmçinin CENIPA-nın (Təyyarə qəzalarının araşdırılması və qarşısının alınması mərkəzi, Braziliya) gəlişi gözlənilir. (Report)

Bakıdan üzr tələbi - müttəfiqlik üçün kritik sınaq

Təyyarəmizin Rusiya HHM-ləri tərəfindən vurulması təsdiqini tapır; Moskva isə izi itirməyə çalışır

Bəyannaməsi bunu dikte edir), o zaman məntiqə iki ölkə arasında bütün məsələlər şəffaf və açıq olmalıdır.

Yada salaq ki, illər öncə Suriyada Türkiyə səhvən Rusiyaya məxsus təyyarəni vurmuşdu. Özü də bu mülki yox, hərbi təyyarə idi. Lakin döyüş şəraitində vurulmasına baxmayaraq, qardaş ölkə buna görə Rusiyaya üzrxahlıq etmişdi.

Yaxud 44 günlük müharibə zamanı Rusiyaya məxsus olan, əvvəlcədən xəbərdarlıq etmədən döyüş zonasına giren və Azərbaycanın mövqelərinə yaxınlaşarkən vurulan hərbi helikopter. Bu əslində təxribatçı bir uçuş idi. Amma buna rəğmən, Azərbaycan Rusiyaya üzrxahlıq etdi, cinayət içi açıldı, kompensasiyalar verildi və s.

İndi isə söhbət mülki təyyarədən və onlarla günahsız insanın ölümündən gedir. Rusiya bu faktları görməzdən gələ bilməz. Ən düzgün seçim səmimi etiraf

şana qədər Kreml Aktau yaxınlığında baş verən təyyarə qəzasına heç bir qiymət verməyəcək. Peskov Kremlin Bakının Rusiyanın hava hücumundan müdafiə qüvvələrinin Azərbaycan təyyarəsinin vurulmasına görə üzr istəməsi ilə bağlı bəyanatlarını gördüyünü, lakin qəzanın səbəbləri ilə bağlı araşdırmalar tamamlanana qədər bu vəziyyəti şərh etmədiyini açıqlayıb.

“Əlbəttə, bunu görmüşük. Amma bir daha təkrar edərim, dediklərimə əlavə edəyəm heç nə yoxdur. Hazırda bu aviasiya hadisəsi ilə bağlı araşdırma aparılır və araşdırmadan nəticə çıxarılan qədər bizim heç bir qiymətləndirmə aparmağa haqqımız yoxdur və bunu da etməyəcəyik in-

Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə Musavat.com-a açıqlamasında deyib ki, faktlar təsdiqini tapana qədər məsələlər ehtimallar üzərində qurulur: “Görünən odur ki, təyyarəmiz vurulub. Onun təxribatçıları, Rusiya Hərbi Hava Qüvvələri, yaxud da Azərbaycanın Rusiya ilə arasını vurmağa çalışan qüvvələr tərəfindən vurulduğunu bilirik. Ona görə də Peskov kimi rəsmi şəxslərin bu cür çıxışları protokol qaydalarına uyğundur. Bu o demək deyil ki, təyyarənin Rusiya ərazisində vurulmasına görə bu ölkə Azərbaycandan üzr istəməyəcək və beynəlxalq qaydalara uyğun olaraq kompensasiya ödənilməyəcək. Bu birmənalıdır, olacaq, üzr istəyəcəklər və beynəlxalq aviasiya qanunlarına uyğun olaraq kompensasiya ödəyəcəklər. Hələlik rəsmi qurumların açıqlaması olmadığına

tərəfindən görmədik. Çünki pilotlar müəyyən yerlərə eniş istəyib, lakin icazə verilməyib və Aktauya yönləndirilib. Bəlkə də bunun arxasında qəzanın Xəzər dənizində baş verməsi və izlərin itirilməsi durur. Bunların hamısı istintaqın işidir.

Vladimir Putinə bu məsələ ilə bağlı rəsmi arayış təqdim edənə qədər o gözləyəcək və hansısa bir şərh verməyəcək”.

Politoloq Elxan Şahinoğlu bildirir ki, rəsmi Moskva bir müddət təyyarənin vurulduğunu inkar etməyə çalışır: “Məsuliyyətdən yayınmağa çalışacaqlar, məhz buna görə Kremlə bağlı informasiya mərkəzləri təyyarənin qəzaya uğradığı ilk saatlarda iki “xəbə” yaydılar - “təyyarə quş sürüsü ilə toqquşub” və “təyyarəyə Ukrayna dronları deyib”. Bu xəbərləri yayan mərkəzlər diqqəti Rusiyadan yayındırmağa çalışırdılar. Ancaq Moskva təyyarədə mermi izlərinə aydınlıq gətirmək məcburiyyətindədir. O da aydınlıq gətirməlidirlər ki, təyyarənin Qroznı ilə yanaşı yaxınlıqdakı Mahaçqaladakı hava limanına enişinə niyə icazə verilməyib? Təyyarə niyə Xəzərin o biri sahilinə uçmaq məcburiyyətində qalıb? 2015-ci ildə Rusiyaya bağlı Donbass separatçıları Niderlanddan Malayziyaya uçan sənişin təyyarəsinin raketlə vurulduğunu bildirdilər. Moskva bugünə qədər məsuliyyətin Rusiya və separatçılar üzərində olduğunu etiraf etməyib. Halbuki, separatçıların mülki təyyarəni

Rusiyaya məxsus “Buk” tip- li raketlə vurduğu illər öncə sübut olunub. Görünür, Moskvada düşüncələr ki, Bakı-Qroznı təyyarəsinin raketlə vurduğunu etiraf etsələr, bu 2015-ci ildəki qəzanın da Rusiya raketləri ilə vurulduğunun etirafı olacaq.

Rusiya Prezidenti Vladimir Putin Bakı-Qroznı təyyarəsinin qəzasına nəyin səbəb olduğunu ilk dəqiqələrdə bilməmiş deyildi. Böyük ehtimallab Putin həmin saatlarda MDB dövlət başçılarından Sankt-Peterburqda qeyri-rəsmi sammitini açarkən, Bakı-Qroznı təyyarəsinin rusiyalı hərbiçilər tərəfindən vurulduğunu bildirdi. Əsas sual başqadır: Sənişin təyyarəmiz “səhvən” vurulduqdan sonra onun Qroznı yaxınlıqdakı hava limanlarından birinə enməyə icazə verilməməsini kim əmr edib? Kim vurulan təyyarənin izinin itirilməsini və Xəzərdə batmasını istəyib? Bu əmr Qroznıdakı yüksək rütbəli hərbiçilər tərəfindən verilə bilməzdi. İzi itirmək məqsədilə təyyarənin sənişinlərinin ölümə məhkum edilməsi beynəlxalq cinayətdir. Bu bağışlanası hadisə deyil. Güllə izləri var, izi azdır bilməzlər. Ümid edirdilər ki, təyyarə Xəzər dənizində batır, amma batmadı. Deyə bilməzlər ki, səhvən vurulub. Səhvən vurulubsa niyə imkan verməyiblər ki, Mahaçqala və Mineralniye Vodıda təyyarə ensin.

İran 2020-ci ilin yanvarında Ukraynaya məxsus mülki təyyarəni raketlə vurduqda olayı “təbii fəlakət” kimi qiymətləndirmişdi. Ancaq Tehran buna kimisə

inandırmayacağını anladığından sonra Ukraynaya məxsus sənişin təyyarəsinin “bilmədən” vurduğunu bəyan etmək məcburiyyətində qaldı. İranın keçmiş Prezidenti Həsən Ruhani “raketlər insan səhvi nəticəsində atılıb” deyər açıqlama verdi. Bu halda Moskva da Tehran kimi bir müddət təyyarənin vurulduğunu inkar etməyə çalışa bilər. Lakin sonunda etiraf edəcəklər, sadəcə vaxt udmağa çalışırlar.

Ola bilsin ki, etiraf da etməsinlər, “quş sürüsü” kimi nağılları danışmağa başlasınlar. Bu Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinə ciddi təsir göstərəcək”.

Ancaq hələlik görünən budur ki, Rusiya təyyarə qəzasına görə məsuliyyəti üzərindən atmağa çalışır.

“Təyyarə qəzası saatlarında Qroznı ətrafındakı vəziyyət mürəkkəb idi. Çünki Rusiya Federasiyası “Kovyor” planının həyata keçirilməsinə başlamışdı”.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Federal Hava Nəqliyyatı Agentliyinin rəhbəri Dmitri Yarov məlumat yayıb.

“Kovyor” planı - bütün uçuş aparatları üçün qapalı səma rejimi və havada olan bütün təyyarə və ya helikopterlərin dərhal yerə enməsi və ya müəyyən zondan çıxarılması əmridir. Bu plan müxtəlif səbəblərdən tətbiq edilə bilər: məsələn, uçuşlar üçün təhlükə yaradan qəfil hava şəraiti dəyişiklikləri zamanı və s.

Ekspertlər hesab edirlər ki, bu kimi açıqlamalarla Rusiya günahı öz üzərindən atmağa çalışır.

■ **Sahənə RƏHİMLİ,**
Musavat.com

Dekabrın 27-də Milli Məclisin növbəti plenar iclası keçirildi. Parlamentin sədri Sahibə Qafarova giriş nitqində Qazaxıstanın Aktau şəhəri yaxınlığında AZAL-a məxsus təyyarənin qəzaya uğraması ilə bağlı danışdı.

Spiker dəhşətli hadisə barədə bunları söylədi: "Hörmətli həmkarlar! Bildiyiniz kimi, "Azərbaycan Hava Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə məxsus olan sərnəşin təyyarəsi dekabrın 25-də Bakı - Qroznı reysini yerinə yetirərək Qazaxıstanın Aktau şəhəri yaxınlığında faciəli şəkildə qəzaya uğramışdır. Nəticədə çoxsaylı insan tələfatı və xəsarət alanlar var. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti möhtərəm cənab İlham Əliyevin sərəncamı ilə dünən (sırağün-red.) ölkə ərazisində matəm elan edilmişdir".

S.Qafarova həmçinin qeyd edib ki, dövlət başçısının sərəncamı ilə qəzanın səbəblərini araşdırmaq üçün Dövlət komissiyası yaradılıb: "Möhtərəm cənab Prezidentin tapşırığına əsasən komissiya baş vermiş faciəli hadisəni hərtərəfli araşdırıb qəzanın səbəblərini dəqiq müəyyən edəcək və ictimaiyyətə məlumat verəcəkdir. Biz təyyarə qəzasında həlak olanlara Allahdan rəhmət diləyir, onların ailələrinə və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı veririk. Yaralıların tezliklə sağalmasını arzulayırıq".

Gündəlikdəki müzakirələrin müzakirəsi zamanı ilk öncə "Söyüdlü" (Zod) qızıl yatağının bərpası, kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında Saziş'in həyata keçirilməsinə icazə qaydaları təsdiqləndi. Layihə barədə məlumat verilərək bildirildi ki, saziş 2024-cü il dekabrın 10-da Bakı şəhərində "AzerGold" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti ilə "Asian Mining Holding FZ" LLC və AzerGold-un Ortaq Şirkəti arasında imzalanıb. Sənəddə qeyd edilib ki, qanun qüvvəyə mindikdən sonra Saziş və Əlavələr Qanun olurlar. Sazişdə konkret surətdə başqa hallar göstərilməyibse, Saziş və Əlavələr Sazişin qüvvədə olduğu müddət ərzində bu Sazişə və Əlavələrə uyğun gəlməyən və ya zidd olan Azərbaycan Respublikasının hər hansı başqa mövcud və ya qəbul oluna biləcək qanunlarının, fərmanlarının, yaxud inzibati sərəncamlarının (və ya onların hissələrinin) müddəalarından üstün tutulur. Layihəyə əsasən, qanun qüvvəyə mindikdən sonra Sazişdə nəzərdə tutulan kontrakt sahəsinin istənilən hissəsi barəsində əvvəllər bağlanmış hər hansı saziş, kontrakt və ya bu cür başqa sənədlə verilə bilən bütün digər hüquq və vəzifələr ləğv edilir, habelə bu Qanun qüvvəyə mindikdən sonra Sazişin və Əlavələrin şərtlərinə müvafiq surətdə və qüvvədə olduğu müddət ərzində Sazişin pay iştirakçıları

Parlamentdə qaz limitinin ləğvi ilə bağlı çağırış

Deputatlar əsgərlik yaşının aşağı salınması barədə qanun layihəsini son oxunuşda təsdiqlədilər

na kontrakt sahəsində işlər aparmaq üçün müstəsna hüquq verilir.

Sənəddə vurğulanıb ki, sazişdən irəli gələn hüquq və öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün Sazişin iştirakçılarına bütün lazımi lisenziyalar, gömrük icazələri, vizalar, başqa səlahiyyətlər və sanksiyalar verilir.

Qanun layihəsi müzakirələrdən sonra qəbul edildi.

"Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Maldiv Respublikası Hökuməti arasında diplomatik, xidməti və rəsmi pasport sahiblərinin qarşılıqlı viza tələbindən azad edilməsi haqqında Saziş" in təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi də üçüncü oxunuşda təsdiqləndi. Komitə sədri Səməd Seyidov layihəni yüksək dəyərləndirdi. diil "Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi. Deputatlar layihənin geniş müzakirəsini təşkil etdiyi üçün spikerə təşəkkür etdilər. Xarici İşlər nazirinin müavini Elnur Məmmədli çıxışında əvvəlcə baş vermiş təyyarə qəzası ilə bağlı başsağlığını çatdırdı. Ardınca qanun layihəsinin qəbuluna görə parlamente təşəkkürünü bildirdi və Yeni İl münasibətilə deputatları təbrik etdi.

İclasda "Qaz təchizatı haqqında" qanun layihəsinə təklif olunan dəyişikliklər müzakirə edildi. Komitə sədri Siyavuş Novruzov çıxışında dövlətin Naxçıvan Muxtar Respublikasına dəstəyindən bəhs edib və ölkə başçısına təşəkkürünü bildirdi. Eyni zamanda o, Naxçıvan əhalisini qayğılandıran məsələdən də

danışdı: "Hesab edirəm ki, Naxçıvan Muxtar Respublikası, dağətəyi və dağlıq rayonlara yanaşma Aran və Mil-Muğan zonalarında fərqli olmalıdır. Bu rayonlarda qışın müddəti uzundur. Bəzən şaxtanın dərəcəsi mənfi 40-a qalxır. Şaxtılı havada istiliyə ehtiyac var. İstilikdən geniş istifadə etmək maddi tələbatdır. Bu baxımdan, blokada olmağını və digər məsələləri nəzərə alaraq Naxçıvana hansısa limitlərin tətbiq olunmasına ehtiyac var. Gələcəkdə komitə sədrlərinin bu məsələyə diqqət yetirməsini xahiş edirəm. Çalışmalıyıq ki, orada yaşayan insanların da istiliklə təminatı yüksək səviyyədə həyata keçsin".

S.Novruzov həmçinin Azərbaycan Prezidentinə Naxçıvan Muxtar Respublikasına Türkiyə ərazisindən ikinci qaz kəmərinin çəkilməsinə görə təşəkkürünü bildirdi.

Milli Məclis "Hərbi xidmət keçmə haqqında" Əsasnaməyə təklif olunan dəyişiklikləri də qəbul etdi. Bununla bağlı Cinayət Məcəlləsində, Miqrasiya Məcəlləsində, İnzibati Xətalər Məcəlləsində, "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında", "Hərbi xidmət keçmə haqqında" Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə, "Psixiatriya yardımı haqqında", "Azərbaycan Respublikasında səfərbərlik haqqında" və "Səfərbərlik haqqında" və "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə layihə Milli Məclisin bugünkü plenar iclasında müzakirəyə çıxarıldı. Təklif olunan dəyişikliklə əsasən, çağırışçılar ilkin hərbi qeydiyyatdan alınmış

və ya alınmalı olan müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş 18 yaşından 30 yaşına qədər Azərbaycanın kişi cinsli vətəndaşları olacaq.

Xatırladaq ki, hazırkı qanunvericiliyə görə həmin yaş həddi 18 yaşından 35 yaşına qədərdir. Layihəyə əsasən, həmçinin Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin müddətli həqiqi hərbi xidmət qulluqçularının xidmət keçmək üçün son yaş həddi 36,5-dən 31,5-ə endirilir.

Dəyişikliklərdə qeyd olunub ki, hazırkı qanunvericiliyə əsasən, "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" qanunun 39-cu maddəsinə müvafiq olaraq dinc dövrdə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularının xidməti üçün son yaş həddi 36,5 yaşdır.

Bununla bərabər, təklif edilən dəyişikliklə çağırışçıların və hərbi vəzifəli olanların yaşayış yeri üzrə qeydiyyatdan alınması və ya qeydiyyatdan çıxarılması, əlilliyinin müəyyən edilməsi, onların soyadının, adının, atasının adının dəyişdirilməsi, vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının qeydiyyatında doğum tarixi və yeri haqqında dəyişikliklər edilməsi, ölümünün qeydiyyatı, habelə onlar barəsində cinayət işinin başlanılması və ya məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökümü barədə məlumatı müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim etməli olan aidiyyəti orqanlar tərəfindən "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" qanunu ilə müəyyən edilmiş müddətlərdə təqdim edilməsinə görə vəzifəli şəxslər 300 manatdan 500 manata qədər (hazırda 150-250 manat)

məbləğdə, hüquqi şəxslər 900 manatdan 1 100 manata qədər (hazırda 300-500 manat) məbləğdə cərimə ediləcəklər. Qeyd olunub ki, qanuni əsas olmadan hərbi xidmətdən yayınmaq üçün növbəti hərbi çağırışdan və ya səfərbərlik üzrə çağırışdan boyun qaçıran iki ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır. Eyni əməllər müharibə vaxtı törədildikdə üç ildən altı ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Müzakirələrdən sonra layihə səsə qoyularaq üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

"Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" qanuna təklif edilən dəyişikliklərə görə, müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan azad edilən vətəndaşlar öz arzuları ilə ümumi əsaslarla müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırıla bilərlər. Qüvvədə olan qanuna əsasən, dinc dövrdə aşağıdakı vətəndaşlar müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan azad edirlər:

- fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru elmi dərəcəsi olan vətəndaşlar;

- sağlamlıq vəziyyətinə görə dinc dövrdə həqiqi hərbi xidmətə yararsız, müharibə dövründə məhdud yararlı, yaxud həm dinc dövrdə, həm də müharibə dövründə hərbi xidmətə yararsız sayılmış çağırışçılar;

- 35 yaşı tamam olanadək müxtəlif səbəblərdən müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş çağırışçılar;

- alternativ xidmət keçməyə göndərilmiş çağırışçılar;

- Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığına qəbul edilmiş və əvvəllər vətəndaşı olduğu ölkənin qanunvericiliyinə əsasən müddətli həqiqi hərbi xidmət keçmiş və ya müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan azad edilmiş şəxslər.

Layihəyə əsasən, dinc dövrdə aşağıdakı vətəndaşlar müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan azad edilərək ehtiyata keçirilirlər:

- fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru elmi dərəcəsi olan vətəndaşlar;

- sağlamlıq vəziyyətinə görə dinc dövrdə həqiqi hərbi xidmətə yararsız, müharibə dövründə məhdud yararlı sayılmış çağırışçılar;

- 30 yaşı tamam olanadək müxtəlif səbəblərdən müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş çağırışçılar;

- alternativ xidmət keçməyə göndərilmiş çağırışçılar;

- Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığına qəbul edilənədək və ya Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığına mənsubiyyəti tanınanadək (doğulduğu anda hər iki valideyni Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olmuş şəxslər istisna olmaqla) əvvəllər vətəndaşı olduğu ölkənin qanunvericiliyinə əsasən müddətli həqiqi hərbi xidmət keçmiş və ya müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan azad edilmiş şəxslər.

Yenilik isə odur ki, həmin vətəndaşlar həqiqi hərbi xidməti istisna edən əsaslar olmaqla öz arzuları ilə ümumi əsaslarla müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırıla bilərlər.

Layihəyə əsasən, aşağıdakı vətəndaşlar isə müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan azad edilərək hərbi qeydiyyatdan çıxarırlar:

- həm dinc dövrdə, həm də müharibə dövründə hərbi xidmətə yararsız sayılmış çağırışçılar;

- ağır və ya xüsusilə ağır cinayət törətdiklərinə görə müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ya ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş çağırışçılar;

- Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığına xitam verilmiş şəxslər.

Qanun layihəsi səsverməyə çıxarılaraq üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

"Kitabxana işi haqqında" və "Muzeylər haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi komitə sədri Polad Bülbüloğlu-nun təqdimatından sonra ikinci oxunuşda təsdiqləndi.

Gündəlikdəki məsələlərin müzakirəsindən sonra iclası yekunlaşdıran spiker Sahibə Qafarova Milli Məclisin payız sessiyası üzrə son plenar iclasının 29 dekabrda keçiriləcəyini elan etdi. Spiker bildirdi ki, toplantının gündəliyi haqqında əlavə məlumat veriləcək. Milli Məclisin Daxili Nizamnaməsinə əsasən, payız sessiyası sentyabrın 30-da başlanır və dekabrın 30-dək davam edir. Bu il Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə iş və istirahət günlərinin ardıcılığını təmin etmək məqsədilə 2024-cü il 30 dekabr və 2025-ci il 3 yanvar iş günləri ilə müvafiq olaraq 2024-cü il 28 və 29 dekabr istirahət günlərinin yerləri dəyişdirilib.

Elşad PAŞASOY,
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanla Ermənistan arasında imzalanması nəzərdə tutulan sülh sənədinin əksər hissəsinin razılaşdırıldığı məlumdur. Dekabrın 12-də xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov bu mövzuda danışarkən artıq layihənin preambula hissəsi və 17 bəndindən 15-i ilə bağlı təriflər arasında konsensus əldə olduğunu bildirib.

Görəsən, ümumiyyətlə, sülh sənədi mətnindən Azərbaycan və Ermənistanda nə qədər adamın xəbəri, məlumatı ola bilər?

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında birmənalı şəkildə bildirdi ki, Ermənistan Azərbaycan torpaqlarına qarşı öz konstitusiyasındakı təhdidi

bilər. Elə bu səbəbdəndir ki, baş nazir Nikol Paşinyan bu dəyişikliyin 2027-ci ildə baş tuta biləcəyi barədə fikirlər səsləndirir. Və deməli, o vaxta qədər də sülh müqaviləsi olmayacaq. Bu müqavilə dəfələrlə dediyimiz kimi daha çox Ermənistana lazımdır. Kommunikasiyaların bağlı olduğu bir şəraitdə Ermənistan daha çox itkilərlə üzləşir.

Minsk qrupu defakto yoxdur. Məncə, Minsk qrupundan birgə imtina qərarı gələn il veriləcək. Bundan başqa, Azərbaycanın bir tələbi də var ki, Ermənistandakı müşahidəçi missiya ləğv edilməlidir. Bunu gərəksiz sayırıq. Onlar sərhəddən, Ermənistandan çıxarılmalıdır, çünki onların mövcudluğu orada gərginlik yaradır. Hər dəfə hansısa dövlətin başçısı gəlib binokl vasitəsilə

Ermənistan Xankəndi sakininin meyitini qəbul etməsə, Azərbaycanda dəfn olunacaq

Ermənistan Xankəndi sakininin meyitini qəbul etməsə, Azərbaycanda dəfn olunacaq. Bu barədə Musavat.com-a Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası məlumat verilib.

Bildirilib ki, Azərbaycanın Xankəndi şəhər sakini, erməni əsli, 1954-cü il təvəllüdlü Ağasyan Vera Varşakovna oktyabrın 20-də şəhər saat 9-10 radələrində yaşadığı ünvanda vəfat edib.

Qeyd edilib ki, oktyabrın 23-də Səhiyyə Nazirliyinin Media və kommunikasiya şöbəsi tərəfindən mətbuata açıqlama verilib, ölümə bağlı aidiyyəti orqan tərəfindən məhkəmə-tibbi ekspertizanın təyin olunduğu, keçirilən məhkəmə-tibbi ekspertizanın məlumatlarına görə, 70 yaşlı qadının ölümünə bilavasitə səbəb ağciyər arteriyasının trombozu ilə əlaqədar inkişaf etmiş kəskin ağciyər-ürək çatışmazlığının olduğu bildirilib.

Həmçinin qeyd olunub ki, V.Ağasyan Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssisləri tərəfindən həkim müayinəsi ilə təmin edilmiş və ona lazımı sosial müdafiə dəstəyi göstərilib.

V.Ağasyanın vəfat etməsi ilə bağlı Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası tərəfindən elə həmin gün Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin (BQXK) Azərbaycandakı Nümayəndəliyi məlumatlandırılıb, bu barədə Ermənistanın aidiyyəti dövlət qurumlarının və V.Ağasyanın ailə üzvlərinin məlumatlandırılması xahiş edilib.

Dövlət Komissiyasının məlumatına görə, Sonrakı prosesdə Ermənistanda dəfn edilməsi ilə bağlı övladlarının istəyi nəzərə alınaraq, meyitin qarşı tərəfə təhvil verilməsi üçün Dövlət Komissiyası tərəfindən BQXK-ya rəsmi müraciət edilib. Humanitar prosesin həyata keçirilməsi üçün Azərbaycan tərəfindən zəruri hazırlıq tədbirləri görüldü, ölüm haqqında tibbi şəhadətnamə və ölüm haqqında şəhadətnamə alınmış, sənədlər notarial qaydada ingilis dilinə tərcümə edilərək (Apostil verilmişdir) təsdiq edilib. Meyitin 29 və ya 30 oktyabr tarixlərində BQXK-nın vasitəçiliyi ilə Laçın sərhəd nəzarət-buraxılış məntəqəsində Ermənistanın aidiyyəti dövlət qurumlarına təhvil verilməsi planlaşdırılmış və görülmüş tədbirlər barədə BQXK-nın vasitəsilə qarşı tərəfə məlumat göndərilmişdir. Lakin müraciətdən iki aya yaxın vaxt keçməsinə baxmayaraq, qarşı tərəfdən heç bir cavab alınmayıb. Ötən müddət ərzində məsələ BQXK-nın Azərbaycan Respublikasındakı Nümayəndəliyi ilə bir neçə dəfə müzakirə edilsə də, qurumdan Ermənistan tərəfinin bu barədə onlara cavab vermədiyi bildirilib.

Təhlillər göstərir ki, əvvəllər anası ilə əlaqə saxlamayan və onunla maraqlanmayan övladlarının vəfat etdikdən sonra dəfn olunması üçün meyitin Ermənistana təhvil verilməsi ilə bağlı BQXK-ya müraciət etmələri, sonradan isə proseslə bir daha maraqlanmamaları əvvəlcədən düşünülmüş çirkin təbliğat planının tərkib hissəsi olub. Belə ki, Ermənistan tərəfi ehtimal etmişdir ki, Azərbaycan tərəfi V.Ağasyanın övladlarının meyitin qarşı tərəfə təhvil verilməsi tələbindən imtina edə və bu faktdan BMT-nin İqlim Dəyişmələri Üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransı (COP-29) öncəsi Azərbaycana qarşı siyasi məqsədlər üçün istifadə oluna bilər. Azərbaycanın humanitar prosesi həyata keçirməyə hazır olduğunu gördükdən sonra isə istəklərinə nail ola bilmədiklərindən proses onlar üçün aktuallığını itirib.

Dinindən və milliyyətdən asılı olmayaraq, vəfat etmiş insanla bağlı məsələnin siyasiləşdirilməsi və bu hadisənin Azərbaycana qarşı çirkin təbliğat vasitəsinə çevrilməsi cəhdləri humanitar hüquq normalarına və bəşəri dəyərlərə hörmətsizlikdir.

Azərbaycanın həmişə beynəlxalq humanitar hüquq normalarına hörmətlə yanaşdığını və beynəlxalq sənədlərlə üzünə götürdüyü öhdəliklərə sadıqlığını diqqətə çatdıraraq Dövlət Komissiyası V.Ağasyanın meyitinin qarşı tərəfə verilməsinə hazır olduğunu bir daha bəyan edir.

Dini adətlərə, o cümlədən aidiyyəti mütəxəssislərin elmi rəylərinə əsasən, insan meyitinin uzun müddət saxlanması mümkün olmadığı üçün 2025-ci ilin yanvar ayının sonuna-dək Ermənistan tərəfi V.Ağasyanın meyitini qəbul etməyəcəyi halda, meyit Azərbaycan Respublikasının ərazisində dəfn ediləcək və məzarı müvafiq qaydada qorunacaq".

Sülh müqaviləsində "18-ci bənd" iddiası - əslində necədir...

Təxminən bir həftə sonra - dekabrın 18-də isə Prezident İlham Əliyev rusiyalı telejurnalist Dmitri Kiselyova müsahibəsində yerdə qalan və razılaşdırılmamış iki bəndin mahiyyətini açıqlayıb. Bunlar - beynəlxalq səviyyədə qarşılıqlı iddialardan imtina və iki ölkə sərhədində üçüncü dövlətin hərbi qüvvəsinin olmaması ilə bağlı öhdəliklərdir.

Erməni nəşri "Qraparak" isə hansısa "18-ci bənd" in də mövcudluğunu ehtimal edib.

"Hakimiyyət 300 min azərbaycanlının Ermənistana köçürülməsi ilə bağlı sülh müqaviləsinin mətnində birmənalı ifadə olmadığını iddia et-sə də, orada sırf bunu nəzərdə tutan ritorika yer alır və bununla bağlı Paşinyanla Əliyev arasında razılaşmanın olduğu göz qabağındadır", - qəzet iddia edib.

Ardınca isə yazır: "Sənəddə deyilir ki, "beynəlxalq hüquqa görə, tərəflər dini, irqi və ya dil mənsubiyyətindən asılı olmayaraq bütün vətəndaşların bərabərliyinə təminat verir. Milliyyətdən asılı olmayaraq, onların mədəni hüquqları, dini varlıqları təmin edilməlidir". Yeni sətirləti mənə belədir ki, azərbaycanlılar Ermənistana gəlsələr, onları sıxışdırmağa cəsarət etmə. Mənbələrimiz onu da bildirir ki, Paşinyan Əliyevin bu tələbini ən azı bir neçə dəfə qapalı görüşlərdə müzakirə edib və bunu hakim partiyanın bəzi üzvlərinin əleyhinə olduğu yeganə məqam saymaq olar".

Nəşrə görə, "bu məqam hələ də qaldığı üçün hakim qüvvə istisna etmir ki, daxili etirazçılar komandadan təcrid olunacaq və ya onların səsi çıxmasın deyər, qarşılarına kompromatlar qoyulacaq".

Erməni nəşri niyə təlaşlanıb? Lap tutaq ki, sənəd mətnində belə bir ifadə yer alır. Bunun nəyi pisdirdi? Özü-nü "demokratik" sayan Ermənistan təməl insan haqlarının təminatı ilə bağlı nə üçün rahatsız olmalıdır? Üstəlik, söhbət hər iki tərəfin eyni öhdəliyindən, yəni həm də nə vaxtsa Azərbaycana qayıtmaq istəyəcək keçmiş erməni vətəndaşlarımızdan gedir.

Fikrət Yusifov: "Azərbaycanlıların indiki Ermənistan ərazisindəki ata-baba yurdlarına qayıtması..."

Elxan Şahinoğlu: "Paşinyan İlham Əliyevin təklifini qəbul etməyə hazırdır"

aradan qaldırmayınca, sülh müqaviləsi imzalanmayacaq: "Azərbaycan Ermənistanla bağlanacaq sülh müqaviləsinin əsas şərtlərini artıq çoxdandır ki, ortaya qoyub. Bununla bağlı ölkə rəhbəri də dəfələrlə mövqeyini bəyan edib. Ermənistan Azərbaycan torpaqlarına qarşı öz konstitusiyasındakı təhdidi aradan qaldırmayınca, sülh müqaviləsi imzalanmayacaq. Yerdə qalan bütün məsələlər ətrafında razılığa gəlmək mümkündür. Ermənistanın bizim sərhədlərdə yerləşdirdiyi qərbin "binokl müşahidəçiləri"nin çıxıb getməsi barədə razılıq əldə etmək də bir o qədər müəkkəb məsələ deyil. Yeni bununla bağlı razılıq əldə olunan kimi Ermənistan onları yola salacaqdır. Ermənistan hakimiyyəti üçün əsas problem konstitusiyada dəyişikliyin edilməsidir. Çünki bu ölkədə separatçı qüvvələr öz mövqelərini dəyişmək niyyətində deyillər. Həmin qüvvələr bu gün azlıqda olsalar da konstitusiyadan erməni ideologiyasının fəlsəfəsini təşkil edən və öz-öz torpaqları hesabına "böyük ermənistan" yaratmağı nəzərdə tutan bir müddəanın çıxarılmasına qarşı çıxış edəcəklər və buna məqsimum müqavimət göstərə-cəklər. Ermənistan hakimiyyətinin qorxduğu da budur. Konstitusiyada belə bir dəyişikliyə razı olmayan separatçı qüvvələr Rusiya tərəfindən Paşinyan hakimiyyətini devirmək üçün istifadə edilə

Azərbaycanlıların indiki Ermənistan ərazisindəki ata-baba yurdlarına qayıtması isə bu gün bizim ali hədəfimizdir. Hesab edirəm ki, bu qayıdışın hüquqi əsaslarının sülh müqaviləsində hər hansı bir formada əks olunması mütləqdir".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu da "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanması üçün Ermənistan Konstitusiyasında mütləq mənada zəruri dəyişikliklər etməlidir: "Bu dəyişikliklər olmadan sülh sazişinin imzalanması mümkün deyil. Bu il bu mövzuda çox danışılıb, həm Ermənistan tərəfindən, həm də Ermənistan hakimiyyəti tərəfindən. Hətta baş nazir Nikol Paşinyan bildirib ki, ilin sonuna qədər sülh sazişi imzalana bilər. Amma mən o zaman da optimist deyildim. İlin sonuna 3 gün qalıb. Aydır ki, bu müddətdə sülh sazişinin imzalanması mümkün deyil, Paşinyan zəruri addımları atmadı, üzünə düşəni etmədi. Gələn il üçün müəyyən ümidlər var ki, bəlkə Paşinyan Konstitusiyada zəruri dəyişikliklər etsin. Doğrudur ki, sülh sazişinin mətninin 90%-i, başqa sözlə, 17 bəndin 15-i razılaşdırılıb. Lakin əsas düyün nöqtəsi yerdə qalan bəndlərdir. Məsələn, Minsk Qrupundan birgə imtina məsələsi və digər həll olunmamış məqamlar qalır. Bu istiqamətdə də müəyyən irəliləyişlər var. Paşinyan İlham Əliyevin təklifini qəbul etməyə hazırdır.

Azərbaycan ərazisinə baxır. Bu da gərginliyi artırır. Sərhədlər müəyyənləşdirilir və bu missiya da öz aktuallığını itirir. Görünür ki, Paşinyan bunu da qəbul etməyə hazırdır. Onun bir açıqlaması da oldu ki, sərhədlər müəyyənləşdirildikcə Ermənistanın müşahidəçilərə ehtiyacı olmayacaq. Bu məsələ də ümumi olaraq həll oluna bilər. Bundan başqa, Azərbaycanın Zəngəzura geri dönüşünə, Qərbi Zəngəzura dönüşü məsələsinə gəlincə, bu sazişindən kənardadır. Bundan erməni müxalifət qüvvələri, media orqanları Paşinyana qarşı istifadə edirlər. Bəli, bizim istəklərimizdən biri odur ki, azərbaycanlılar tarixi torpaqlarına qayıtsınlar. Lakin İlham Əliyevin də mövqeyi belədir ki, biz azərbaycanlılar öz torpaqlarımıza top-tüfənglə qayıtmayacağıq, dinc şəkildə qayda-çatıq, yəni biz orada yaşamaq istəyirik. Həmin azərbaycanlılar Ermənistan vətəndaşlığını da qəbul edə bilərlər, amma bir şərtlə ki, onların hüquqları, təhlükəsizlikləri təmin olunsun. Eyni şeyi Qarabağ erməniləri üçün də deyirik. Onlar da Azərbaycan qanunları çərçivəsində yaşamaq istəyirlərsə, qayda bilərlər. Lakin onlar bunu istəmir. Özləri bilərlər. Amma azərbaycanlıların Ermənistana qayıdışı mümkündür. Amma bu sülh sazişinin mətnində yoxdur. Sadəcə erməni müxalif qüvvələri bundan Paşinyana qarşı istifadə edərək, onun mövqeyini zəiflətməyə çalışırlar".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan "banan" ölkəsi deyil! - Rusiya ya üzr istəyəcək, ya da...

Zahid SƏFƏROĞLU
 zsafaroglu@gmail.com

Təyyarə qəzası ilə bağlı Azərbaycan və Qazaxistanın yaratdığı dövlət komissiyalarının rəsmi hesabatlarını gözləməyə ehtiyac qalmadı. Görünən kəndə bələdçi nə görək ki?

Ortadakı dəlil-sübutlar yetərinə və o qədər ciddidir ki, tibb dili ilə ifadə eləsək, "simptomlar" o dərəcə qabarıqdır ki, "diaqnoz"un təsdiqlənməsi üçün əlavə "analizlər", "ÜZİ"yə, "MRT"yə, "KT"-yə-zada lüzum yox. Qalır komissiyanın gerçəyi təsdiqləməsi...

Gerçək isə budur ki, dekabrın 25-də AZAL-a məxsus sənişin təyyarəsi Aktauda qəza enişini enməzdən saatlar öncə Qroznı yaxınlığında səmada Rusiya HHQ-nin "yer-hava" tipli raket hücumuna məruz qalıb. Mərmiribirbaşa gövdəyə dəyməyib, onun yaxınlığında partlamaqla öz "işini" görüb.

Rusiya mediasının cinayəti ört-basdır etmək üçün inadla səbəbi əvvəlcə quşlara, sonra da təyyarədə partlayan oksigen balonuna bağlamaq cəhdləri isə boşuna əziyyətdir. Hansı əsrdə yaşadığımızı deyəsən unudublar. İndi dünyanın bu başında asqıranda o biri başında eşidilir. Dünya o qədər kiçilib ki...

Odur ki, Azərbaycan tam haqlı şəkildə rəsmi Moskvanın, konkret olaraq, Putinin reaksiyasını, daha dəqiqi, üzrxahlığını gözləyir: səhvi etiraf edib də Azərbaycandan üzr istəmək, yoxsa susmağa davam etmək.

İkinci hal, yeni susqunluq, sükut Azərbaycan-Rusiya münasibətlərində Putin dönəmində ilk dəfə dərin çat yara da, Güney Qafqazda Rusiyanı faktiki müttəfiqsiz-dostsuz qoya bilər. Moskvaya bu lazımmı? Seçsin.

Vaxtilə Türkiyə (2016) və Azərbaycan prezidentlərinin (2020) böyüklük və səmimilik göstərərək atdıqları addımın eynisini indi Putin atmalıdır (Hərgah o zaman nə qardaş ölkə, nə də Azərbaycan günah yiyəsi idi)...

Qisası, Rusiya üzr istəmək zorunda. Bununla onun "üzüyünün qaşı" düşməz. Amma əvəzində bölgədə Azərbaycan kimi mühüm və vazkeçilməz dövləti itirmək riski ilə üzləşər, Qərbin ağır sanksiyaları altında olan Rusiya üçün strateji əhəmiyyət daşıyan Şimal-Cənub dəhlizi layihəsi "suya" düşsə, üstəgəl, Rusiya mədəniyyəti və dilinə saygılı tolerant cəmiyyətimizi dərinədən məyus edər, yaralayar.

Bu, həm də ona görə vacibdir ki, Azərbaycanın "banan" ölkə olmadığını, öz mülki vətəndaşlarının təhlükəsizliyinə hər yerdə məsuliyyət daşıyan ciddi ölkə olduğunu dünya görsün. Rusiya ilə münasibətlərimiz yaxşı olsa da, bu ona böyük və qonşu dövlət kimi bizi saymamağa haqq vermir. "Örtülü bazar dostluğu pozar"...

Gedib heç olmasa, İlham Əliyevin və Vladimir Putinin imzası duran 22 fevral (2022) Moskva Bəyannaməsini oxusunlar. Oradakı bəndlərdən aşağıdakı üçünə xüsusi diqqət:

"Bənd 7. Rusiya Federasiyası və Azərbaycan Respublikası Tərəflərdən birinin fikrincə iki dövlətin strateji tərəfdaşlığına və müttəfiqlik münasibətlərinə xələl gətirən hər hansı hərəkətlərdən çəkinirlər. Bu məqsədlə onlar iki ölkənin xarici işlər nazirlikləri xətti ilə daimi fəaliyyət göstərən məsləhətləşmələr mexanizmini yaradırlar" (Nəse Sergey Lavrovun faciə ilə bağlı Ceyhun Bayramova telefon açdığıni eşitmədik).

"Bənd 18. Rusiya Federasiyası və Azərbaycan Respublikası beynəlxalq terrorçuluq, ekstremizm və separatçılıq təhdidlərinə, transmilli mütəşəkkil cinayətkarlığa, silahların, narkotik vasitələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə, insan alveri və informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsində cinayətlərə, eləcə də digər yeni təhlükəsizlik çağırışlarına qarşı mübarizədə və onların neytrallaşdırılmasında səylərini birləşdirirlər".

"Bənd 21. Rusiya Federasiyası və Azərbaycan Respublikası beynəlxalq öhdəliklərinə və milli qanunvericiliklərinə uyğun olaraq bir Tərəfin fiziki və hüquqi şəxslərinin qanuni haqq və maraqlarının digər Tərəfin ərazisində təmin edilməsi üzrə səmərəli tədbirlər həyata keçirirlər".

Problem də elə bundadır. Rusiya səmasındakı Azərbaycan vətəndaşı olan günahsız sənişinlərin, uşaqların "qanuni haqq və maraqlarını" qorumaq əvəzinə, Xəzər üzərinə aşkar ölməyə göndərməyin adı gərəsən nədir? Bunun bir bədəli, cəzası olmalı, ya yox?..

"Minsk Qrupunun amerikalı və fransalı həmsədrləri rusiyalı həmsədrlə 2022-ci ilin fevralından təmasları kəsib". "Yeni Müsavat" xatırladır ki, bunu dekabrın 25-də Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmisi Mariya Zaxarova deyib.

"2022-ci il oktyabrın 6-da Praqada keçirilən Azərbaycan, Ermənistan, Fransa və Avropa Birliyinin sammitinin nəticələrinə əsasən, Ermənistanın Qarabağı Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi kimi tanıması, 2023-cü ilin sentyabrında yerləşmənin kardinal şəkildə dəyişməsi ATƏT-in Minsk Qrupunun mandatının aktuallığını itirməsi ilə nəticələnib", - Zaxarova vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, Minsk konfransının bütün strukturları - Minsk Qrupu, yüksək səviyyəli planlaşdırma qrupu, ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin Qarabağ məsələsinin həlli üzrə şəxsi nümayəndəsi vəzifəsi ləğv edilməlidir: "Rusiya tərəfi hesab edir ki, bununla bağlı müvafiq qərarların qəbul edilməsinin optimal yolu Bakı və İrəvanın müvafiq qurumların ləğvi ilə bağlı birgə müraciətidir".

Sirr deyil ki, Ermənistan-dakı radikal-revanşist kəsim hələ də ATƏT-in üzdənirəq Minsk Qrupunun (MQ) nə vaxtsa təzədən "diriləcəyinə" və onun sayəsində keçmiş Dağlıq Qarabağ probleminin dünya gündəminə qayıdacağına ümid edir. Təəssüf ki, bu ümiddə olanlar Nikol Paşinyan komandasında da var. Əks halda, Paşinyan rəsmi Bakının MQ-nin ləğvi ilə bağlı ATƏT-ə birgə müraciət təklifini çoxdan qəbul edər, bu yöndə real addım atardı. Artıq məlumdur ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev həmin təklifi dekabrın 18-də Bakıda rusiyalı telejurnalist Dmitri Kiselyova müsahibəsində bir daha təkrarlayıb. Eyni zamanda, İrəvanla sülh müqaviləsinin imzalanması üçün 2 şərtədən biri kimi təqdim edib (digəri Ermənistan Konstitusiyası ilə bağlı məlum tələbdir).

Yeni bu iki şərt reallaşmayınca geniş anlamda sülh müqaviləsi, iki ölkə arasında diplomatik əlaqələrin qurulması mümkün olmayacaq. Ermənistan rəhbərliyi isə əksinə, MQ-nin ləğvinə sülh müqaviləsindən sonra razılıq verəcəyini bildirir. Yeni "atı arabanın arxasına qoşmaq" məsələsi. Paralel surətdə xüsusən də erməni radikal-revanşist düşürgəsində iddialar səslənir ki, MQ-nin

Moskvadan Bakı və İrəvana "sürpriz" təklif

Rusiya Minsk konfransının bütün strukturlarını ləğv etməyə çağırır; Azərbaycan dünəndən razı, Ermənistan nə deyəcək?

Üç həmsədrindən heç biri (Rusiya, ABŞ, Fransa) indiyədək qurumun rəsmi ləğvinin vacibliyini bəyan etməyib. Amma və lakin...Yeni rəsmi Moskva Bakının təklifini dəstəkləyib. Bəs ABŞ və Fransadan da analoji təklifi eşidəcəyikmi?

Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini Ehtiram Mehdiyev Minsk Qrupunun arxivə qovuşduğunu düşünür. Onun fikrincə, həmsədr ölkələr sülh prosesinə də töhfə verə bilmirlər: "Onların kənardan seyirçi qalması məsləhətdir. Nə qədər ki qarışmırlar, bir o qədər danışıqlarda irəliləyiş əldə olunur. Hazırda Azərbaycanla Ermənistan arasında etimad mühiti yaranıb. Tərəflər vasitəçisiz təmas qura, danışıqlar apara, sülh mətnini birgə razılaşdırırlar. Geridə qalan dövr ərzində ikitərəfli danışıqların uğuru olaraq 15 bənd razılaşdırılıb. Bu, kiçik nəticə deyil, xeyli verəcəyini bildirir. Yeni "atı arabanın arxasına qoşmaq" məsələsi. Paralel surətdə xüsusən də erməni radikal-revanşist düşürgəsində iddialar səslənir ki, MQ-nin

tan siyasi iradə ortaya qoyaraq bu formatdan imtina etməlidir. Sadəcə, edə bilmir. Çünki iki həmsədr ölkədən - ABŞ və Fransadan asılı vəziyyətdədir. Onlar diqtə edirlər ki, bu formatdan əl çəkmə, regionda siyasi şərait dəyişə bilər".

Partiya funksionerinin sözlərinə görə, Paşinyanın mövqeyi cığaldır: "Deyir ki, sülh sənədindən sonra Minsk Qrupu de-yure ləğv olunsun. İndi ləğv edildə nə problem olacaq ki? Sadəcə, sülh müqaviləsinin imzalanmaması üçün vaxt uzadır, əlavə problemlər yaradır. Ermənistanın yaratdığı əngəllər yalnız özlərinə zərər vurur. Paşinyan erməni xalqına xitab edir ki, Türkiyə ilə sərhədləri açmalıyıq, qonşularımıza münasibəti dəyişməliyik, iqtisadi dirçəlişimiz bundan asılıdır. Deməli, sülhün alternativini olmadığını dərk edir. Bunu qavrayan siyasətçi tələsməlidir ki, ayaq altında olan daşlar yığıldırılsın, yekun sülh müqaviləsi imzalanınsın. Əfsuslar olsun ki, Ermənistan ürəkbulandırıcı bəhanələrlə prosesi ləngidir. Onlardan biri də Minsk Qru-

putdur. Rusiyanın bundan qabaq da mövqeyi olub, Lavrov bildirib ki, bu institut dağılıb. İndi də Zaxarova sonuncu möhürü vurdu ki, Minsk Qrupu olmayacaq, ləğv edilməlidir".

Siyasi ekspert Fuad Əliyev Rusiyanın təklifinə Azərbaycanın dünəndən razı olduğunu deyərək, Ermənistanın reaksiyasını gözləməyi vacib bilir. Onun sözlərinə görə, İrəvan Moskvadan gələn təklifə müsbət rəy verməyə bilər: "Əgər Makron, ya da Bayden ona bunu əmr etsəydilər, ikiilli razılaşmışdı. Paşinyan Qərbin əlində oyuncağa çevrilib, heç bir müstəqil siyasəti yoxdur, onu dirijor çubuğu ilə idarə edirlər. Həmin dövrlətlər Ermənistanla təkid edirlər ki, Minsk Qrupunun ləğvinə razılaşma. Bu da ciddi problemin olduğunu ortaya qoyur. Bu dövlətlər Ermənistan hakimiyyətini idarə etdikləri üçün Minsk Qrupunun ləğvinə nail olmaq çətin görünür. Azərbaycan yeni ildən diplomatik təzyiqləri artırmalıdır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Gürcüstanın yeni seçilmiş Prezidenti Mixeil Kavelaşvilinin andıçmə mərasiminə xarici ölkələrin nümayəndələri dəvət edilməyib. Bu barədə parlamentin sədri Şalva Papuaşvili bildirib.

O, mərasimin keçiriləcəyi parlamentin iclas zalında müəyyən məhdudiyyətlərin olduğunu, seçicilər kollegiyasının üzvlərinin iştirakının, həmçinin konstitusiyaya orqanlarının tam təmsil olunmasının vacib olduğunu qeyd edib. Papuaşvili mərasimin dekabrın 27-də, saat 11-də baş tutacağını qeyd edib.

Bellidir ki, Gürcüstanda prezident səlahiyyətlərini icra edən hazırkı prezident Salome Zurabişvili videomüraciət yayıb və hakimiyyətə hədələyici bəyanat ünvanlayıb, iqtidarı çevrilişlə hədələyib. O, hakim "Gürcü Arzusu" partiyasına videomüraciət edərək, müxalifətlə yeni parlament seçkilərinin təyin edilməsi ilə razılaşmasa, iqtidardakı partiyayı devirəcəyini vəd edib: "Əgər kompromis variantı, dialoq əldə olunmasa, başqa variant var - biz bu

"Düşünürəm ki, bu halda Salome Zurabişvili müdrik davranacaq. Bu, partiya ofisi deyil, Gürcüstan Prezidentinin iqamətgahıdır, ona görə də orada ssenari üzrə oynamaq tək Salome Zurabişvilinin deyil, həm də bu ssenariyə qoşulacaq hər hansı bir şəxsin uzun illər həbs cəzası ilə nəticələnən cinayət törəməsi deməkdir. Ona görə də düşünürəm ki, ilk növbədə Salome Zurabişvili nə özünü həbsxanaya salacaq, nə də özü ilə birlikdə 100-150 nəfəri qurban verəcək. Ona görə də belə əsassız ssenarinin baş tutacağını gözləmirəm. Salome Zurabişviliyə və digər aidyyəti şəxslərə xəbərdarlıq etmək bizim borcumuzdur", - Kobaxidze deyib.

Sonrakı hadisələr nə vəd edir? Gürcü prezident rejimi devirməyə çağırır. 29-dan sonra ona bu çıxışına görə ci-

Gürcüstan üçün kritik gün - Zurabişvili həbs edilə bilər

Sona Əliyeva: "Tiflis Qərbdən qopur və..."

Əli Orucov: "Məsuliyyət daha çox onların üzərindədir"

jorluğunda Gürcüstanda heç nə edə bilməyəcək. Yeni Makron Fransası "tək, özü də kontrabasda" Güney Qafqaz coğrafiyasında böyük dəyişikliklər reallaşdırmaq gücündən xeyli uzaqdır. Üçüncüsü, inqilab və çevriliş məsələsində gürcü cəmiyyəti də yekdil fikirdə deyil. Faktiki olaraq Gürcüstan cəmiyyəti

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov isə bir qədər fərqli düşüncəyə sahibdir. O hesab edir ki, daha çox gürcü iqtidarı danışıqlara getməyə məcburdur: "Gürcüstanda keçirilən parlament seçkilərindən sonra baş qaldıran etirazlar özünün pik və təhlükəli mərhələsinə yaxınlaşır. Yeni prezidentin birtə-

da kompromislərə hazır olmadığını, əksinə, zorakılığa meyilliliyini görürük. Baş nazirin hədələyici tonu tək xəbərdarlıq göstəricisi deyil, mənəcə, bu, hakimiyyətin heç nəyə baxmadan əldən verilməyəcəyinə işarədir. Qarşıduran tərəflərin mövqeləri aydındır. Bunu hər iki düşərgənin arxalandığı xarici güclərin mövqeyi kimi də izah etmək olar. Görünür nə Rusiya, nə də Qərb Gürcüstanda güzəştlərə getmək istəmir. Belə olduğu halda hadisələrin inkişafı zorakılıq və şiddətin artmasına gətirib çıxarar və nəzarət edilməz hala gələr. Məsələnin qorxulu tərəfi ondan ibarətdir ki, təxribatçı qruplar elə vəziyyət yarada bilər ki, faciələrdən qaçmaq mümkün olmaz. Doğrudur, xalq yorulub, iqtidar-müxalifət qarşılıqlı maraqlarının uzun sürməsinə maraq göstərmir, seçki çilgənlığı da sakitləşməkdədir.

Ancaq indiki durumda rol alan tək xalq deyil. Qərbin uzun illər maliyyələşdirdiyi və təşkilatlandırdığı qüvvələr var. Qərblə sıx işləyən qurumlar mövcuddur ki, bu da situasiyaya qızıqıcı təsir göstərir. Mən zənn etmirəm ki, "Gürcü arzusu"nu bu müxalifətin asanlıqla devirməyə gücü çatacaq. Ancaq hakimiyyət Gürcüstanda ciddi təsir imkanlarına sahib ola bilməyəcək. Onu da nəzərə alaq ki, Qərb indiki hakimiyyətin legitimliyini tanımır və basqılarını getdikcə artırır. Əgər hakimiyyət indiki prezidentə qarşı aqressiv davranışa və zorakı rəftar etsə, bu Qərbdə ciddi rezonans doğuracaq və həm də yeni bəhanə verəcək. Ona görə də hakimiyyət danışıqlara və güzəştlərə getməlidir. Bu gün məsuliyyət daha çox onların üzərindədir".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

rejimi devirməklə seçkilərə çıxacağıq, başqa yol yoxdur".

Zurabişvili dekabrın 29-da postunu təhvil verməlidir.

Yada salaq ki, dekabrın 14-də Gürcüstanın yeni prezidenti seçilib. Seçkilərdə yalnız hakim "Gürcü arzusu" partiyası təmsil olunub və partiyanın namizədi keçmiş futbolçu Mixail Kavelaşvili olub. Hazırkı xanım prezident kabinetini təhvil verməkdən imtina edir. Parlament isə qanuna düzəliş etməklə keçmiş prezidenti dekabrın 29-da dövlət mühafizəsindən məhrum edəcək. Bu halda, Zurabişvili kreslosundan qovulacaq...

Salome Zurabişvilinin iqamətgahdan zorla çıxarılıb cəzaçəkəmə müəssisəsinə köçürülməyi çox pis mənərə olardı.

APA-nın Tbilisi müxbiri xəbər verir ki, bunu Gürcüstanın Baş naziri İrakli Kobaxidze jurnalistlərə açıqlamasında bildirib.

neyet işi açılması mümkünmü? Müxalifət Zurabişviliyə görə küçələrə töküləcəkmimi?

Sabiq millət vəkili, siyasi təhlilçi Sona Əliyeva hazırkı gürcü hökumətinin hər addımında Rusiya amilini nəzərə aldığını söylədi: "İndiki məqamda Gürcüstanın 29 dekabr qədərki prezidenti Salome Zurabişvili milyarder Bidzina İvanişviliyə söykənən hakimiyyəti devirmək iqtidarında deyil. Ən azından indiki situasiyada "narıncı inqilab" ideyası real görünmür. Birincisi, Kobaxidze hökuməti real vəziyyəti düzgün qiymətləndirərək Kremlin Güney Qafqazdakı ağırlığını və çəkisini nəzərə alır. İkincisi, Gürcüstan Qərbdən qopur və ABŞ-da Trampın gəlişi də belə bir inqilaba dəstək verməyəcək. Çünki Vaşinqton Kremlə üz-üzə gəlmək niyyətində deyil və Birləşmiş Ştatların yeni administrasiyası da bunu gizlətmir. Bu o deməkdir ki, Qərb Fransanın moderatörülüğündə və Makronun diri-

Qərb-Kreml seçimində iki yerə parçalanıb. 2008-ci ilin beşgünlük savaşından nəticə çıxaran gürcü elitası və ziyalıları Rusiya amilini nəzərə almağa məcbur olduqlarını dilə gətirirlər. Əgər Salome Zurabişvili hakimiyyət çevrilişi çağırışı edərsə, onun tərəfdarları ilə əks qütb arasında vətəndaş qarşıdurmasının yaşanması ehtimalı yüksəkdir. Hadisələrin sonrakı axarını təsvir etmək o qədər də çətin deyil. Bu halda ölkədə bütün resursları əlində cəmləyən hakimiyyət xanım prezidenti qandallayaraq dəmir barmaqlıqlar arasına da göndərə bilər. Hazırda Salome Zurabişvilinin cəhdləri "beli sindirilmiş, ancaq ulduz görmədən ölmək istəməyən ilan"ın çırpınılarına bənzəyir. Bu baxımdan da düşünürəm ki, Fransa Gürcüstan kartını çoxdan əlindən salıb. Fransa vətəndaşı olan prezident Zurabişvili isə ən yaxşı halda Parisə qayıda və Fransa Xarici İşlər Nazirliyində əvvəlki işi ilə məşğul ola bilər".

rəfli qaydada seçilməsi emosiyaları daha da qızıdır. Fransada bəzi Qərb liderləri ilə görüşdən sonra prezident Salome Zurabişvilinin ritorikası da sərtləşir. "Gürcü Arzusu"nun seçdiyi yeni prezidentin inaqurasiyasını sakit və insidensiz keçirməyə çalışan hakimiyyətin deyəsən buna nail olacağı mümkünsüz görünür. Hazırkı prezident ümumiyyətlə parlament seçkilərinin nəticələrini tanımır və müxalifətlə birlikdə parlamentin də, yeni seçilən prezidentin də legitimliyini tanımır. Üstəlik də postunu və iş kabinetini başlatmayacağını aşiq şəkildə bildirməklə yanaşı xalqı zorakılığa dəvət edir. Onun bu çağırışı təbii ki, hadisələrin dramatikliyindən və ciddi qarşıdurmaların olacağından xəbər verir. "Yeni seçkilər keçirilməse xalqın indiki hakimiyyəti devirməkdən başqa yolu qalmır" deyən hazırkı prezident və müxalifətin geri çəkilməyəcəyindən, hətta toqquşmaların gözə alındığından xəbər verir. "Gürcü Arzusu"nun

Cənubi Koreyanın baş nazirinə impiçment elan olundu

Koreya Respublikasının parlamenti ölkə prezidentinin səlahiyyətlərini icra edən baş nazir Han Dok Suya qarşı impiçment elan edib. Musavat.com xəbər verir ki, məlumatı Milli Assambleyanın spikeri Vu Von-sık açıqlayıb.

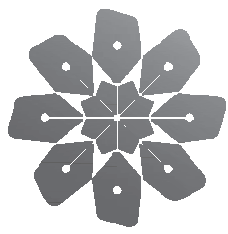
Məlumatla görə, qərarın lehinə 192 deputat səs verib. Səsvermə başlamazdan əvvəl spiker impiçment üçün deputatların azı 151 səsinin lazım olduğunu açıqlayıb. Lakin hakim Vətəndaş Gücü partiyası israr edib ki, impiçment üçün ən azı 200 səs lazımdır (prezident üçün olduğu kimi).

Hakim Vətəndaş gücü Partiyasının deputatları səsverməni boykot ediblər. Onların parlamentdə 108 yeri var. Aparıcı müxalifət partiyası olan Toburo 170 deputatla təmsil olunur.

Parlamentin qərarından sonra Han Dok Sunun işinə Konstitusiyaya Məhkəməsi baxmalıdır. Baxış 180 günə qədər davam edir.

Konstitusiyaya görə, prezidentə impiçment elan etmək üçün deputatların 300 səsindən 200-ü, baş nazir də daxil olmaqla, digər yüksək rütbəli məmurlara qarşı impiçment elan etmək üçün sadə səs çoxluğu (151 səs) kifayətdir. İqtidar və müxalifət partiyalarının bu şərtlərdən hansının Han Dok Suya aid olması ilə bağlı fərqli fikirləri var idi.

□ **Musavat.com**

**Azərbaycan
Respublikasının
Medlanın İnkişafı
Agentliyi**

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin dekabrın 23-də imzaladığı fərmanlarla Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondunun (ABİF) nizamnaməsi, həmçinin Fondun vəsaitlərindən istifadə qaydası, Fondun fəaliyyətə başlaması ilə əlaqədar bəzi hüquqi aktlara dəyişikliklər təsdiqlənib. Beləliklə, yaranmasına 3 il əvvəl qərar verilən ABİF 2025-ci il yanvarın 1-dən rəsmən fəaliyyətə başlayacaq.

Xatırladaq ki, ABİF Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2021-ci ildə imzaladığı "Sahibkarlığın inkişafına dövlət dəstəyi sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi haqqında" fərmana əsasən yaradılır. Fərmanla ABİF iqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyindəki "Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığın İnkişafı Fondu" publik hüquqi şəxsin və "Azərbaycan İnvestisiya Şirkəti" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin birləşmə formasında yenidən təşkili yolu ilə yaradılır. Fond iqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində publik hüquqi şəxs statusunda fəaliyyət göstərəcək. Fond Azərbaycan Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun və "Azərbaycan İnvestisiya Şirkəti" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin hüquqi varisidir, onların hüquq və öhdəlikləri, habelə əmlakı Fonda keçir.

Nizamnaməsinə görə, ABİF Azərbaycanda iqtisadiyyatın qeyri-neft sahələrinin inkişafını dəstəkləyən, bu sahədə fəaliyyətin stimullaşdırılmasını təmin edən, habelə sahibkarlığın maliyyə dəstəyi göstərən publik hüquqi şəxsdir. Fondun fəaliyyət istiqamətləri müvafiq sahədə dövlət siyasətinin formalaşdırılmasında və həyata keçirilməsində

sində iştirak etmək; müvəkil təşkilatlar vasitəsilə və investisiya qoyuluşu formasında Azərbaycan Respublikasında sahibkarlığın inkişafına maliyyə dəstəyi göstərmək; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müəyyən etdiyi hallarda və qaydada sahibkarlıq subyektlərinin manatla aldıkları kreditlərə zəmanət və faiz subvsiyası vermək; müvafiq sahədə aidiyyəti dövlət orqanları (qurumları) ilə əməkdaşlıq etmək, təkliflərin hazırlanmasında iştirak etmək və Nizamnamə ilə müəyyən edilmiş digər istiqamətlərdə fəaliyyət göstərməkdən ibarətdir.

ABİF-in nizamnamə fondunun məbləği 1 milyard 180 milyon 929 min 648 manat təşkil edir.

Fondun əmlakı nizamnamə fondundan, təsisçinin verdiyi əmlakdan, həmçinin dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitdən, fəaliyyətdən əldə olunmuş gəlirdən, ianələrdən, qrantlardan, cəlb edilən investisiyalardan və qanunla qadağan edilməyən digər vəsaitdən formalaşır.

"Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondunun fəaliyyətinin təmin edilməsi və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında və

Iqtisadiyyat

ÜSAVAT
N 237 (8610) 27 dekabr 2024

ABİF sahibkarlığın inkişafına necə dəstək olacaq - fərmanın tələbi

Vüqar Bayramov: "Sahibkarlıq subyektlərinə güzəştli kreditlərin verilməsi xüsusilə kiçik və orta sahibkarlığın inkişafına müsbət impuls verəcək"

sərəncamlarında dəyişiklik edilməsi haqqında"

Prezident fərmanına əsasən ləğvətmə prosesində olan müvəkkil kredit təşkilatları vasitəsilə Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən sahibkarlıq subyektlərinə verilmiş güzəştli kreditlər üzrə 189 milyon 751 min 707 manat həcmində qalıq aktivlər Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun nizamnamə fondundan silinərək tələb hüququ həmin müvəkkil kredit təşkilatlarının aktivlərinə transfer edilir.

İndiyədək AIS-in funksiyasına daxil olan iqtisadiyyatın qeyri-neft sahələrinin inkişafını təmin edən və ölkə daxilində, eləcə də ölkə xaricində yerli biznesin inkişafı ilə əlaqədar olaraq həyata keçirilən layihələrə investisiya qoyuluşu, o cümlədən bu sahələrdə fə

aliyyət göstərən təsərrüfat cəmiyyətlərinin və digər kommersiya təşkilatlarının nizamnamə kapitalındakı iştirak payını (səhmlərini) almaqla müddətli investisiya qoyuluşu fəaliyyəti bu Fərmanın 4.2-ci bəndində nəzərdə tutulan normativ hüquqi aktlar (İnvestisiya qoyuluşunun həyata keçirilməsi qaydası, Nazirlər Kabineti dörd ay müddətində təsdiq edib Prezidenti məlumatlandırmalıdır - red.) qüvvəyə minənədək AIS Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Müşahidə Şurası tərəfindən müəyyən edilmiş qaydalarla tənzimlənəcək.

Fərmana əsasən Nazirlər Kabineti sahibkarlıq subyektlərinin güzəştli kreditlərlə maliyyələşdirilməsi qaydasını dörd ay müddətində təsdiq edib Preziden-

tə məlumat verməlidir. Eyni zamanda iqtisadiyyatın tələbləri nəzərə alınmaqla, güzəştli şərtlərlə digər maliyyələşmə mexanizmlərinin tətbiqi imkanlarını öyrənməli və nəticəsindən asılı olaraq təkliflərini Prezidentə təqdim etməlidir.

"Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondunun vəsaitindən istifadə qaydası"na əsasən Fondun dəstək mexanizmləri aşağıdakı formalarda həyata keçirilir:

- sahibkarlıq subyektlərinə müvəkkil təşkilatlar vasitəsilə güzəştli kreditlərin verilməsi (yalnız bank və bank olmayan kredit təşkilatları vasitəsilə) və güzəştli şərtlərlə digər maliyyələşdirmə;

- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktları ilə müəyyən edilən hallarda və qaydada sahibkarlıq sub-

yektlərinin manatla aldıkları kreditlərə zəmanət və faiz subvsiyasının verilməsi;

"İnvestisiya fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 8.1.1-ci, 8.1.2-ci və 8.1.5-ci maddələrində göstərilmiş formalarda ölkə daxilində, eləcə də ölkə xaricində yerli biznesin inkişafı ilə əlaqəli olan istiqamətlərdə investisiya qoyuluşu şəklində maliyyələşdirmə.

ABİF-in fəaliyyəti Azərbaycanda biznesin inkişafı üçün nələr vəd edir? Sualı cavablandıraraq iqtisadçı-alim, Milli Məclisin üzvü Vüqar Bayramovun "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, Fondun əsas fəaliyyəti sahibkarlıq sahəsində dövlət siyasətinin müəyyənləşdirilməsi, sahibkarlığın təşviq edilməsindən ibarət olacaq: "Sahibkarlıq subyektlərinə güzəştli kreditlərin verilməsi xüsusilə kiçik və orta sahibkarlığın inkişafına müsbət impuls verəcək. Digər tərəfdən, biznesin götürmüş olduğu kreditlərə dövlət zəmanətini təmin edəcək ki, bu da sahibkarlar üçün əlavə dəstək mexanizmidir. Düşünürəm ki, yenidən təşkilatlanma Fondun investisiya fəaliyyəti üçün şərait yaratmaqla, biznesin inkişafına dəstəyin genişləndirilməsi baxımından müsbət dəyişikliyə səbəb olacaq".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Dünya SAKIT

Azərbaycan Sənaye Korporasiyası ləğv edilir

Azərbaycan Sənaye Korporasiyası Açıq Səhmdar Cəmiyyəti ləğv edilir. Prezident İlham Əliyev bununla bağlı Sərəncam imzalayıb.

Sərəncama əsasən, "Azərbaycan Sənaye Korporasiyası" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin aşağıdakı müəssisələri Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin idarəetməsinə verilib:

"Azərbaycan alüminiumu" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti;

"Azəralüminium" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti;

**AZƏRBAYCAN SƏNAYE
KORPORASIYASI**

"Azərpambıq Aqrar Sənaye Kompleksi" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti.

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamın 1-ci və 2-ci hissələri nəzərə alınmaqla, "Azərbaycan Sənaye Korporasiyası" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin və onun tabeliyindəki digər müəssisələrin ləğv edilməsi ilə bağlı zəruri tədbirlər görməli, bu Sərəncamın 1-ci və 2-ci hissələri nəzərə alınmaqla, normativ hüquqi aktlarda dəyişiklik edilməsi ilə bağlı təkliflərini hazırlayıb iki ay

müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etməli və bu Sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri həll etməlidir.

Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi bu Sərəncamın 2-ci hissəsi nəzərə alınmaqla, "Azərbaycan Sənaye Korporasiyası" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin və onun tabeliyindəki digər müəssisələrin əmlakı ilə bağlı təkliflərini hazırlayıb iki ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etməlidir.

“Yeni il bayramı ilə əlaqədar endirim edilən məhsullardan çox alıb saxlamağın əhəmiyyəti yoxdur. Çünki biz məhsulları stokladığımız zaman çox vaxt saxlanma şəraitinin doğruluğuna əməl etmirik”.

“Yeni Müsavat”ın məlumatına görə, bunu demokrat.az-a qida mütəxəssisi Seymur Qafarov deyib.

O bildirib ki, əsasən, +5 dərəcəyə qədər olan, hissə verilmiş və süd məhsullarının saxlanma şəraitinə əməl edə bilmirik: “Endirimə aldanıb həddən artıq məhsul almaq doğru deyil. Bayram zamanı

Saxta bayram endirimlərinə aldanmamaq üçün nə edək - ekspertlərdən çağırış

Eyyub Kərimli: “Məhsulların həm əvvəlki, həm də sonrakı qiymətləri ilə bağlı monitorinqlər aparılmalıdır”

hazırlanan yeməklər də soyuducuda böyük yer tutur. Bu zaman biz soyuducuda olmasız lazımı məhsulu kənar saxlayırıq. Qida təhlükəsizliyini təmin etmək üçün istehlakçılar istehlak edə bildikləri qədər qida məhsulunu əldə etməlidir”.

Azad İstehlakçılar Birliyinin (AİB) sədri Eyyub Hüseynov isə deyib ki, saxta və ya şişirdilmiş endirimlər olan halda istehlakçılar dövlət orqanlarına müraciət edərək mağaza sahibini 1500 manatdan 5000 manatadək cərimələndirə bilər.

Bəs saxta endirimləri necə müəyyən etmək olar? Dövlət hansı addımları atmalıdır?

Ekspertlərə görə saxta endirimləri müəyyən etmək və bunun qarşısını almaq üçün həm istehlakçılar, həm də dövlət qurumları sisteməlik şəkildə işləməlidir. Bu

problemin aradan qaldırılması üçün həm texniki, həm hüquqi tədbirlər görülməlidir. İstehlakçıların aldadılmaması üçün bilməli olduğu bəzi vacib məqamlar var. Belə ki, bəzi saytlar və mobil tətbiqlər məhsulların əvvəlki qiymətlərini göstərir. Məsələn, beynəlxalq platformalarda “Price Tracker” xidmətləri var. Bu, endirimin real olub-olmadığını göstərə bilər. Dövlət səviyyəsində belə platformaların inkişaf etdirilməsi müştərilərə kömək edə bilər. Eləcə də, eyni məhsulun digər mağazalarda olan qiymətləri ilə müqayisə edilməsi mümkündür. Əgər endirim adı ilə göstərilən qiymət bazaradakı orta qiymətə yaxınsa, bu saxta sayılır. Şirkətlərin təqdim etdiyi reklamlarla real mağaza qiymətləri arasında fərqin olub-olmadığı yoxlanmalıdır. Çox vaxt “70% endirim” şüarları yalnız bir neçə məhsula şamil edilir və

ümumi qiymət artımları gizlədilir. Eyni məhsul endirim adı ilə təqdim edilirsə, lakin texniki xüsusiyyətləri və ya keyfiyyəti dəyişibsə, bu aldadıcı marketing taktikasıdır.

Şirkətlərin aldadıcı endirimlər təqdim etməsi qanunvericiliklə qadağan edilməli və bunun üçün yüksək cərimələr təyin edilməlidir. Şirkətlər endirim dövründən əvvəlki son 30 gün ərzində məhsulun qiymət tarixçəsini göstərməyə məcbur edilməlidir. Bir çox ölkələrin təcrübəsində olduğu kimi, dövlət nəzdində xüsusi orqan yaradılaraq qiymətlərin monitorinqi aparıla bilər. Həqiqi endirimlərin yoxlanılması üçün məlumat bazası formalaşdırıla bilər. Mağazalarda qiymət və endirim tarixi avtomatlaşdırılmış sistemlərlə nəzarət altına alınmalıdır.

Eyni zamanda, dövlət və ya qeyri-dövlət sektorları tərəfindən qiymətlərin tarixçəsi

ni göstərən bir platforma (məsələn, mobil tətbiq) hazırlana bilər. Bu vasitə ilə istehlakçılar bütün məhsul qiymətlərinin dəyişməsinə izləyə bilər. Bütün iri satış nöqtələrində elektron nəzarət mexanizmləri tətbiq edilməlidir. Ədalətli rəqabətlə mübarizə komitələri ticarət mağazalarında yoxlamalar aparmalı, reklam və marketing şüarlarının həqiqətə uyğun olub-olmadığını araşdırmalıdır. Aldadıcı kampaniyalara görə mağazaların lisenziyaları müvəqqəti dayandırılmalı da bilər. Dövlətin təşəbbüsü ilə sisteməlik nəzarət, elektron bazaların yaradılması və güclü hüquqi tənzimləmə mexanizmləri saxta endirimlərin qarşısını ala bilər. Bununla yanaşı, istehlakçılar məlumatlı olmalı və aldadıcı taktikalardan qorunmağı öyrənməlidirlər.

Saxta bayram endirimləri,

alıcıları aldatmaq və onları daha çox alış-veriş etməyə sövq etmək üçün tətbiq olunan qeyri-etik və ya qanunsuz marketing üsuludur. Bu, Azərbaycanda ciddi narahatlıq doğuran bir problemdir və həll olunması üçün həm istehlakçıların maarifləndirilməsi, həm də dövlətin tədbir görməsi vacibdir.

İqtisadçı Eyyub Kərimli mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a fikirlərini bölüşüb: “İlk növbədə, istehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi üçün ölkəmizdə qurumlar var. Vətəndaşlar bu qurumlara müraciət etməlidirlər. Lakin bunu sübut etmək çətinidir. Burada həm media qurumlarına, həm ictimai sektorun üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Bununla bağlı monitorinqlər aparmaq olar, öncə-

dən və sonra. Bu sübuta yetirilərsə, dövlət qurumları vasitəsilə müraciət etmək olar və istehlakçı hüququnu qorumaq olar. Bəzən saxta endirimlər var, bəzən həqiqi endirimlər olur. Saxta endirimlər bizdə daha çox geyim mağazalarında baş verir. Amma digər sektorlarda, tutaq ki, məişət texnikası, kompüter avadanlığı, telefon avadanlığı ilə əsasən ciddi şirkətlər məşğul olur və burada bəzən həqiqətən endirimlər həyata keçirilir. Bəzi hallarda isə süni formada qiyməti qaldırıb, bayramdan sonra endirim edirlər və nəticədə müştəri aldanmış olur. Qeyd edim ki, bunca yalnız ciddi ictimai nəzarət və ictimai monitorinq aparılmasına ehtiyac var”.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

512 nəfər hərbi qulluqçuya Bakı və Sumqayıtda mənzil veriləcək

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan Ordusunun hərbi qulluqçularının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi tədbirləri barədə” 28 dekabr 2011-ci il tarixli 569 nömrəli Fərmanı ilə yaradılmış Komissiyanın növbəti iclası keçirilib.

Komissiyanın sədri, maliyyə naziri Samir Şərifov Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin hərbi qulluqçuların sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması, dövlət vəsaiti hesabına mənzillə təmin edilməsi istiqamətində Fərmanla qarşıya qoyulan vəzifələrin icrası olaraq Azərbaycan Ordusunun minlərlə hərbi qulluqçusunun dövlətin bu mühüm sosial proqramından bəhrələnərək mənzillərlə təmin olunduğunu qeyd edib.

Nazir bildirib ki, bu günə qədər dövlət vəsaiti hesabına 20 il və daha çox xidmət etmiş 4027 nəfər hərbi qulluqçu mənzillərlə təmin olunub. Komissiya tərəfindən Müdafiə Nazirliyinin təqdim etdiyi siyahılar əsasında mənzil növbəsinə mütəmadi baxıldığını və vaxtaşırı mənzil almaq hüququ qazanan hərbi qulluqçuların mənzil növbəsinə əlavə edildiyini diqqətə çatdıran komissiyanın sədri qeyd edib ki, cari ildə dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş 35 milyon manat vəsait hesabına daha 512 tam təmirli mənzil alınaraq Komissiyayın qərarı ilə hərbi qulluqçulara verilməsi təmin olunmalıdır.

Komissiyanın iclasında Müdafiə Nazirliyi tərəfindən təqdim olunmuş siyahı əsasında 901 nəfər hərbi qulluqçunun mənzil növbəsinə qəbul edilməsi barədə qərar qəbul edilib.

Komissiya həmçinin, hazırda mənzil növbəsində olan 381 nəfər hərbi qulluqçunun Bakı və Sumqayıt şəhərlərində tam təmirli mənzillərlə təmin olunmasına, eyni zamanda, 131 nəfər hərbi qulluqçuya mənzilin verilməsinə dair məsələnin 2025-ci ilin fevral ayında keçiriləcək iclasda mənzillərin Müdafiə Nazirliyi tərəfindən püşkatma yolu ilə növbəsi çatmış hərbi qulluqçular arasında bölüşünün nəticələri əsasında baxılması qərara alınıb.

Bəzi yerlərdə yağış, dağlıq rayonlarda qar yağacaq

Dekabrın 28-də gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb. Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən APA-ya verilən xəbəərə görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında bəzi yerlərdə fasilələrlə yağış yağacağı gözlənilir. Şimal-şərq küləyi günün ikinci yarısında mülayim şimal-qərb küləyi ilə əvəz olunacaq.

Havanın temperaturu gecə 5-8° isti, gündüz 8-10° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 765 mm cive sütunundan 762 mm cive sütununa enəcək. Nisbi rütubət 80-90 % olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında bəzi yerlərdə arabir yağın tılı olacağı, dağlıq və dağətəyi rayonlarda qar yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı ehtimalı var. Bəzi yerlərdə arabir duman olacaq. Mülayim qərb küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 2-6° isti, gündüz 6-10° isti, dağlarda gecə 2-7° şaxta, gündüz 2° şaxtadan 3°-dək isti olacaq.

Cənubi Koreya kəşfiyyatı Rusiya tərəfindən Ukraynaya qarşı döyüşən Şimali Koreya əsgərinin əsir götürüldüyünü təsdiqləyib. Bu barədə “Yonhap” agentliyi məlumat yayıb. Agentlik Cənubi Koreyanın Milli Kəşfiyyat Xidmətindən sitat gətirib: “Dost ölkənin kəşfiyyat təşkilatı ilə məlumat mübadiləsi yolu ilə yaralı Şimali Koreya əsgərinin əsir götürülməsi təsdiqləndi”. Mənbə bildirib ki, Şimali Koreya əsgərinin dəqiq harada əsir götürüldüyü barədə hələlik heç bir məlumat yoxdur.

Müharibəni işıqlandıran olunmayblar. Moskva və Ukrayna teleqram kanalları Pxenyan arasında ratifikasiyaya olunmuş sənədə əsasən, Şimali Koreya Rusiya ərazilərinə hücumun qarşısını almaq üçün ordusunu göndərib. Ümumilikdə isə rus torpaqlarında iki özge dövlətin - Ukrayna və Şimali Koreyanın hərbiçilərinin olduğunu söyləmək mümkündür.

Ukrayna Kursk vilayətinə avqustun 6-dan daxil olub. Vilayətin 100-dən çox yaşayış məntəqəsi nəzarətə götürülüb. Bu aylar ərzində bəzi ərazilər geri qaytarılıb. Lakin 2024 başa çatır və Rusiya hələ də ukraynalı hərbiçiləri Kurskdan tamamilə çıxara bilmir. Bu ərazilərdə Ukrayna SQ-nin elit bölmələri, Avropada təlim

Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski bildirib ki, Kursk vilayətində Rusiya ordusunun tərəfində döyüşən

Rusiya çöllərində qırılan və əsir düşən qıyıqgözlər...

Kim Çen İnin Kurskdakı ordusu biabırçı vəziyyətdədir və Zelenski döyüşlərdə 3 mindən çox şimali koreyalı öldüyünü açıqlayıb; ruslar bu əraziləri niyə geri qaytara bilmir?

yatını blitzkriq (ıldırımsürətli müharibə - E.S) adlandırır. Təhlilçiyə görə, Rusiyanın reputasiyası ciddi şəkildə zədələnib: “Müharibə bu-meranq effekti yaratmaqdadır. Ukraynada başlanan savaşa Rusiyada davam edir. Hazırda sərhəd bölgələri - Bryansk, Belqorod, Voronej, Kursk həm raket, həm

yasi məna böyükdür, nəinki nəticəsi. Yeni Putinin vilayətində başqa əsgərlər var, rus ordusu bacara bilmir. İmic cəhətdən ciddi zərbədir”.

Ekspertə görə, Rusiya iki cəbhədə güc itirir: “Bir yandan Donbasda enerji sərf edir, təchizat ehtiyacları var, digər tərəfdən öz ərazi-

İlon Mask ABŞ-nin iflasından danışır - milli borc rekord həddədir

Milyarder İlon Mask bildirib ki, ABŞ dövlət borcu ilə bağlı siyasətini dəyişməsə, virtual iflasla üzləşə bilər. Ölkənin borclanması 36 trilyon dolları keçərək, bütün zamanların ən yüksək səviyyəsinə çatıb.

Musavat.com xarici mediaya istinadla xəbər verir ki, “Kalshi” bukmeker kontorunun məlumatına görə, ABŞ-nin dövlət borcunun 250 milyard dollar azalma ehtimalı 36%, 1 trilyon dollar həcmində enməsi isə cəmi 11% təşkil edir.

Mask bu məlumatları şərh edərək deyib: “Ya bunu düzəldəcəyik, ya da faktiki olaraq iflas edəcəyik”.

Xatırladaq ki, Donald Tramp İlon Maski gələcək administrasiyasının bir hissəsi olacaq yeni Hökumətin Səməraliliyi Departamentinə həmsədr təyin edib.

■ Musavat.com

Almaniyada siyasi böhran - Prezident Bundestağı buraxdı

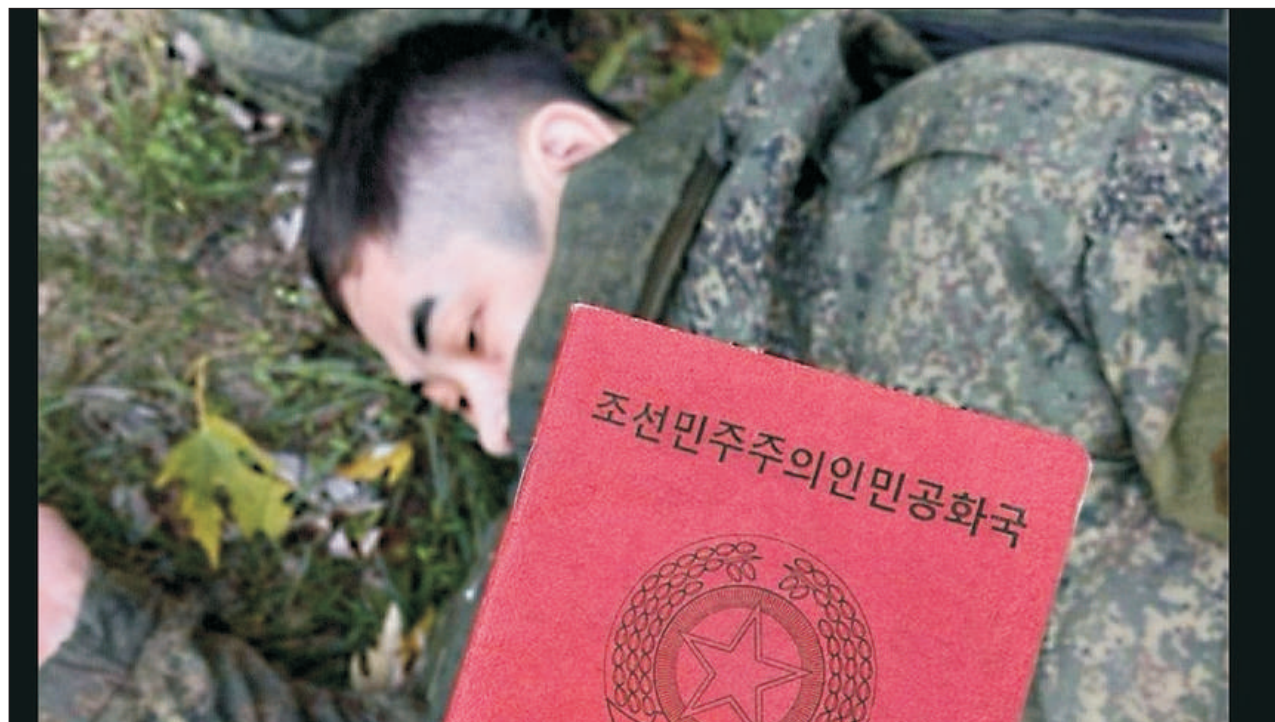
Almaniya prezidenti Frank-Valter Ştaynmayer Bundestağı buraxıb. Musavat.com UNIAN-a istinadən xəbər verir ki, bu qərar Almaniya kansleri Olaf Şoltsun sorğusuna cavab olaraq qəbul edilib.

Məlumatla görə, Almaniya parlamentinə növbədənəknar seçkilər 2025-ci il fevralın 23-nə təyin olunub.

Xatırladaq ki, daha əvvəl Almaniya prezidenti Bundestaqın buraxılacağını elan etmişdi.

Buna səbəb hakim koalisiyanın dağılmasından sonra parlamentin Olaf Şoltsa etimadsızlıq göstərməsi olub.

■ Musavat.com

şimali koreyalılar arasında öldürülənlərin sayı 3 mini keçib. Ukrayna Silahlı Qüvvələri Kursk vilayətində həlak olanların fotolarını nümayiş etdirib, onların arasında Şimali Koreya əsgərləri də var.

Cənubi Koreya kəşfiyyatı Şimali Koreyanın itkilərini təqribən 1100 nəfər hesab edir. Seul həmçinin bəyan edib ki, Pxenyan Rusiyaya əlavə qoşun göndərməyə və yeni silah tədarüklərinə hazırlaşır. Qeyd edək ki, Şimali Koreya hərbiçiləri Kurksda gedən döyüşlərdə iştirak edirlər. Prezident Bayden Kiyevə çağırış edib ki, sərhədi keçən koreyalı hərbiçiləri vurun. Hazırda onlar Rusiya ərazisindən kənara çıxmırlar və Donbasda gedən döyüşlərə cəlb

keçmiş döyüşçüləri iştirak edirlər. Kursk əməliyyatı simvolikdir və İkinci Dünya müharibəsi zamanı da bu torpaqlarda savaş olub. O vaxtdan bəri - son 80-85 il ərzində Rusiya ərazisinə başqa ölkənin əsgərinin çəkməsi daxil olmayıb. İndisə nəinki ukraynalı, koreyalılar da var. Hətta bu dəstək belə Rusiyanın Kurskda işinə kömək edə bilmir və beş aydır ki, bölgənin bir hissəsi Ukrayna ordusunun kontrolu altındadır. Kreml lideri bu əməliyyatı mənasız sayır və hesab edir ki, Ukrayna özünün ən elit bölmələrini bu ərazidə qırdırır. Bəs, bu əraziləri rus-şimali koreyalı hərbiçilər nə zaman tam qaytara biləcəklər?

Siyasi ekspert Ramiyə Məmmədova Kursk əməli-

dron zərbələrinə məruz qalır, eləcə də uzaq Həştərxana, Tverə, Murmansk, Çeçenistana, Rostova dronlarla hücumlar edilir, hərbi obyektlərə, neft və silah anbarlarına zərər vurulur. Eyni zamanda, Moskva belə dron təhlükəsi ilə üzləşir, aeroportlar fəaliyyətini dayandırmağa məcbur olurlar. Buna genişmiqyaslı kontur cavablar demək olar. Ukrayna və tərəfdaşları Rusiyada böhran, destabilizasiya yaradırlar. Savaşı Rusiya ərazisinə transformasiya etməklə istəklərinin bir qisminə nail olublar. Bu, işğal edilmiş torpaqları geri qaytarmağa kömək etmir, lakin Rusiyanın başını qatır, iki cəbhədə döyüşməyə məcbur edir. Kurska əməliyyatı da bunun önəmli mərhələlərindən biridir. Burada si-

lərini qorumağa məcburdur, dron hücumları intensivləşib. Məncə, gələn il atəşkəsə getmək çətin olacaq. Tramp Rusiyadan hansısa güzəştlər qoparmalıdır ki, Ukrayna da məğlub görünməsin. Hərçənd, Rusiya yerdəki realıqları qəbul etməyə çağırır. O baxımdan, vəziyyət dalana dirənib. İndisə Bayden Rusiyaya artan hücumlarla son akkordlarını vurmaqdadır. Yeni ildən danışıqlar başlanarsa, Rusiya dərin bir nəfəs almış olacaq. Bu da anqlosaksları qane etmir. Onlar taqətdən düşmüş Rusiya görmək istəyirlər. Bunun üçün də müharibə uzana bilər. Qlobal bir savaşın yekunu təkcə Trampdan asılı deyil”.

■ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Amerikalı sahibkar-milyarder İlon Mask bildirib ki, 2025-ci ilin sonuna qədər süni intellektin insan qabiliyyətlərini üstələməsi ehtimalı artacaq.

Onun sözlərinə görə, 2025-ci ilin sonuna kimi süni intellektin istənilən insanı, 2027/2028-ci ilə qədər isə ola bilsin, bütün insanları üstələməsi ehtimalı yuxarıdır. 2030-cu ilə qədər bu üstələmə artıq 100% baş verəcək.

Süni intellektin müxtəlif peşə sahələrində yaratdığı misilsiz imkanlar və fürsətlərlə yanaşı, fəsadları barədə də son vaxtlar tez-tez danışılmağa başlanıb. Bu fəsadlar gerçəkdenmi geridönməz xarakterli və böyük ola bilər?

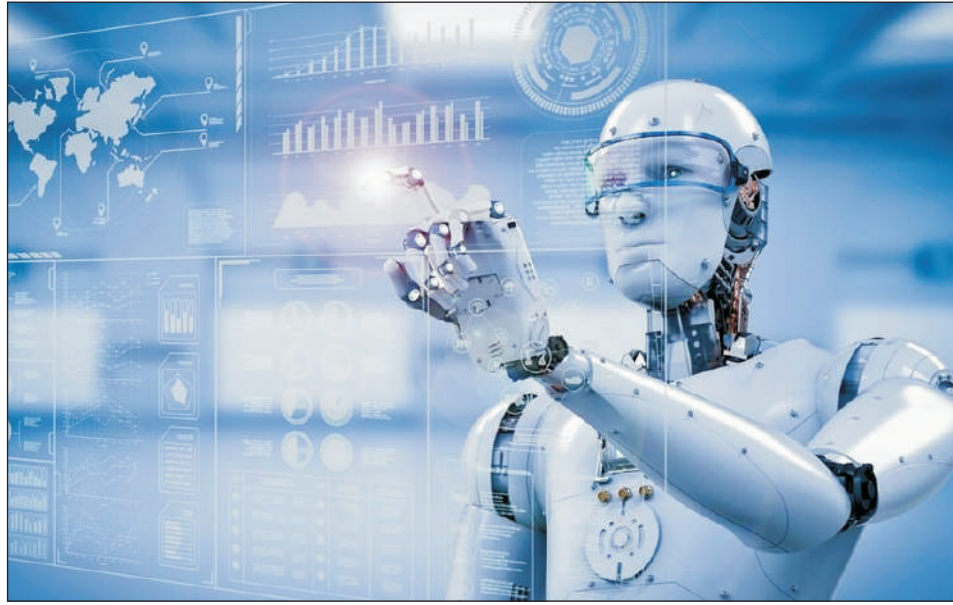
İlon Mask nə dərəcədə haqlıdır?

IT Mütəxəssisi Mehman Xəlilov Musavat.com-a açıqlamasında deyir ki, süni intellekt proqram təminatıdır, alətdir. Hər hansısa bir alətdən qorxmaq üçün onun nə etdiyini və nə edəcəyini bilmək lazımdır. Və bu imkanlardan düzgün istifadə etmək lazımdır: "Nümunə olaraq avtomobili göstərə bilərəm. Ondan düzgün təyinatı üzrə istifadə edirsə, faydalı nəqliyyat vasitəsidir. Düzgün istifadə etməyəndə isə qəza törədir və insan həyatına son qoyur.

Süni intellekt yaradıcılarının da daim məşğul olub təkmilləşdirdiyi alqoritmlər ona yönəlib ki, sadə istifa-

Bəşəriyyətə qorxunc hədə - süni zəka uzağı 2030-cu ilədək...

Mütəxəssis: "İnsanlar onun nə olduğunu biləndə ondan qorxmayacaq, əksinə, düzgün istifadə edəcəklər"

deği bilərəkdən və ya bil-məyərəkdən xətlər törətməsin. Bunu avtomobillərdə mühəndislərin yaratdıqları avtomobil tənzimləmə

sistemləri ilə müqayisə edə bilərik.

Hazırda mövcud olan süni intellektin daha inkişaf etmiş səviyyəsinə baxsaq,

hansısa fəsadlar yaşana bilər. Məsələn, insanlar süni intellektdən həkim məsləhəti ala bilər. Və inkişaf etmiş süni intellekt tövsiyələr

verə bilər. Beləliklə, adam özü-özünü müalicə edir. Lakin sonradan məlum olar ki, müalicə yanlış istiqamətdə gedib, şəxsin vəziyyəti ağırlaşır. Bu sadə nümunədir.

İnsan ümumiyyətlə, bir varlıq olaraq bilmədiyi, tanımadığı, baş çıxarmadığı şeydən qorxur. Hər hansısa bir tanımadığı heyvanı görsə, ondan da qorxacaq. Tanıyıb, imkanlarını dəyərləndirəndə qorxu azalacaq. Qorxu və iş bir-birinə tərs mütənəsidir. Bilik azalanda qorxu hissi çox olur. Bilik çox olanda isə qorxu hissi minimuma düşür.

Süni intellekt haqqında heç kimin elmi biliyi yoxdursa, filmlərdən, əsərlərdən əmələ gələn siqmalər əsasında formalaşıbsa, o, təbii

ki, süni intellektdən çəkincək. Lakin süni intellektin nə olduğunu biləndə ondan qorxmayacaq, əksinə düzgün istifadə edəcək. Kimisi süni intellektlə ev tapşırığı edir, kimisi proqram təminatını həyata keçirir. Süni intellektin cari inkişaf səviyyəsi imkan verir ki, proqram kodları avtomatlaşsın və insan vaxtına qənaət etsin. Hazırda süni intellekt kiçik proqramçıları əvəz etmək səviyyəsinə yaxınlaşıb.

Azərbaycanda süni intellektlə təmas istifadəçi səviyyəsindədir. Biz hələki ondan ABŞ-dəki kimi yaradıcı səviyyədə istifadə etmirik. Onun üçün böyük resurslar lazımdır, təhsil, biznes sistemi buna uyğunlaşmalıdır".

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
Musavat.com

Qızıl ajiotajı - gələn illə bağlı ilginclik proqnoz

ABŞ-nin beş böyük bankından üçü qızılın qiymətinin 3000 dollara qədər bahalaşacağını gözləyir

Qızılın unsiyasının qiyməti ötən il 2062 dollar ilə bağlanmışdı. 2024-cü ilin əvvəlindən qiymət təxminən 27 faiz artaraq 26 dekabr tarixində 2625 dollara yüksəlib. Bu nisbət 2010-cu ildən bəri qızılın unsiya qiymətində ən yaxşı gəliri göstərir.

Marja.az xəbər verir ki, qızıl qiymətləri 2024-cü ildə 40 dəfə rekord qırıb. Oktyabr ayında 2790 dollara çatan qızılın unsiyası 4,15 faiz dəyər qazanaraq ayı 2743 dollardan başa vurmuşdu. Davam edən Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə yanaşı, İsrailin Fələstinə hücumları və İranla ya-

şanan gərginlik dünyada etibarlı "sığınacaq" olaraq görülən qızıla tələbatın artmasına səbəb olur.

2025-ci ildə qızıl ilə bağlı ING-nin Əmtəə strateqi Eva Manzey deyib: "Biz inanırıq ki, nikbin makroiqtisadi mənzərə, təhlükəsiz "liman tələbi" və mərkəzi bank alışı ilə birlikdə qızılı 2025-ci ildə

yeni zirvələrə çatdırmağa davam edəcək".

Qeyd edək ki, yeni il ərəfəsində qızıl-zinət əşyalarının qiymətində bahalaşma müşahidə edilir. Bunu alıcılar da, satıcılar da təsdiq edir. Paytaxtın qızıl bazarında çeşid çox, qiymət isə yuxarıdır. Satıcılar son günlər qızılın qiymətində artım olduğunu deyir və bayram ərəfəsində bazarda durğunluq yaşandığını bildirirlər.

Ekspertlər hesab edir ki,

Azərbaycan qızılı olan tələbi daha çox idxal hesabına ödəyir. Qızıl daha çox İtaliya, Rusiya, Türkiyə və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərindən gətirilir. Mütəmadi olaraq dünya qızıl bazarında bahalaşma müşahidə edilir. Elə buna görə də Azərbaycan qızıl bazarında da qiymət artımı olur.

İqtisadçı Xəlid Kərimli "Yeni Müsavat"a şərhində bildirdi ki, qızılın gələn il də yüksək qiymətdə qalacağı gözlənilir: "Bir çox beynəlxalq təşkilatın proqnozlarında qızılın 2025-ci ildə də yüksək qiymətə olacağı ilə bağlı əminlik var. Hazırda qızılın bir unsiyası 2651 dollardır (red: yazı dekabrın 27-də hazırlanıb), ABŞ-nin ən böyük investisiya bankı olan "Goldman Sachs"-ın proqnozuna əsasən, qızılın unsiyası 3000 dollara qədər bahalaşma bilər. İkinci ən böyük investisiya bankı "JPMorgan Chase" isə hesab edir ki, bu rəqəm 2953 dollar ola bilər. "Citigroup" un qənaətinə görə də qızılın unsiyası 3000

dollara çata bilər. Göründüyü kimi, ABŞ-nin beş böyük bankından üçü qızılın qiymətinin 3000 dollara qədər bahalaşacağını gözləyir. Bu isə ilsonu qiymətlərindən 10-13 faiz çoxdur. Yeni bu, təbii ki, qızıl-zinət əşyalarının qiyməti qızılın əmtəəsinin dünya bazarlarındakı qiymətindən aslındır. Qızıl-zinət əşyalarının əsas xərc maddəsi qızıldır. İnzibati xərclər-ışının əməkhaqqı, kirayə haqqı, vergilər və s. kifayət qədər stabil-dir, kəskin artım gözlənilmir".

İqtisadçı qızılın qiymətində-

ki artımın səbəblərini belə şərh etdi: "Bunun müxtəlif səbəbləri var. Birinci səbəb qeyri-müəyyənlikdir- müharibələr, gərginliklər, qarşılıqlı sanksiyalar. Donald Tramp müharibələri azaldacağını desə də, eyni zamanda Çinlə münasibətlər pisləşə bilər. Qeyri-müəyyən periodun başlanacağını ehtimal etmək olar. Trampın necə davranacağı və necə reaksiya alacağı qeyri-müəyyəndir. Rusiya-Ukrayna müharibəsinin qarşısını alacaq yoxsa müharibə daha da şiddətlənəcək? Bütün bunlar qızılın qiymətinə təsir edir. İkinci məqam mərkəzi bankların faiz dərəcəsini aşağı salmasıdır. Bunun özü də qızılın qiymətini dəstəkləyir. Çünki faiz dərəcələri aşağı düşdükcə faiz gətirməyən aktivlərə tələbat artır".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

TƏBRİK

Rəsul bəy!

Bu gün sənin günün. Günün mübarək, ömrün uzun, canın sağlam olsun. Sən bizim ən gözəl dualarımızdasan və Rəbbimizin bizə verdiyi ən xüsusi hədiyyəsən. Çox şanslıyıq və çox xoşbəxtik ki, sən bizim həyatımızın ən gözəl hissəsisən. Doğum günün mübarək.

Səni təbrik edirlər: Babaların, nənələrin, atan ilkin, anan Aysən və Rəsul sevdərlər!

Dekabrın 27-də Qırğızistanın Cəlalabad vilayətində Çin Xəzər dənizinə çıxışına imkan verəcək yeni dəmir yolunun tikintisinə start verilib. Qırğızistan Prezidenti Sadır Japarov Asiyayı Avropa ilə birləşdirən yeni ticarət yolunun bir hissəsi kimi Çin-Qırğızistan-Özbəkistan dəmir yolunun tikintisinin başlanması mərasimində yolun “Şərqlə Qərbi birləşdirən strateji körpüyə” çevriləcəyinə inandığını deyib. Onun sözlərinə görə, dəmiryol xətti Qırğızistanın şimalı ilə cənubunu birləşdirməklə ölkənin nəqliyyat imkanlarının genişlənməsinə əvəzolunmaz töhfə verəcək.

Qeyd edək ki, 1997-ci ildə Daşkənddə keçirilən xüsusi iclasda Çin, Qırğızistan və Özbəkistan nümayəndələri üç dövləti birləşdirəcək dəmir yolunun tikintisinə dair memorandum imzalayıblar. Uzun illər boyu iqtisadi zərurətin olmaması, həmçinin Rusiya və Qazaxıstanın əleyhinə çıxması memorandumun icrasına imkan verməyib.

Ukraynada işğalçı müharibə başlandı Rusiyaya qarşı sanksiyaların tətbiqi Çin və Avropanın qarşılıqlı ticarət üçün kənar yollar axtarmasına səbəb olub. Belə yolların ən əlverişlisi isə Mərkəzi Asiyadan keçəndir. Bu yolun canlanması global iqtisadiyyatda və geosiyasetdə mövqeyinin güclənməsi fonunda Çin üçün Rusiya ərazisinə əsas alternativ olan Mərkəzi Asiyada öz təsirini artırmaq baxımından da mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Buna görə də Pekin irimiqyaslı infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsini öz üzərinə götürməklə yolun inkişafına təkan verməyə çalışır. Hazırda çinli investorlar Astanada metro tikintisinə və Bişkekde istilik elektrik stansiyasının yenidən qurulmasına sərmayə qoyurlar.

Belə şəraitdə 2022-ci ilin sentyabrında tərəflər gələcək yolun marşrutu barədə razılığa gəliblər, altı aydan sonra Bişkekde tikinti koordinasiya ofisi açılıb. 2023-cü ilin may ayında layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırmasının hazırlanması başa çatdırılıb.

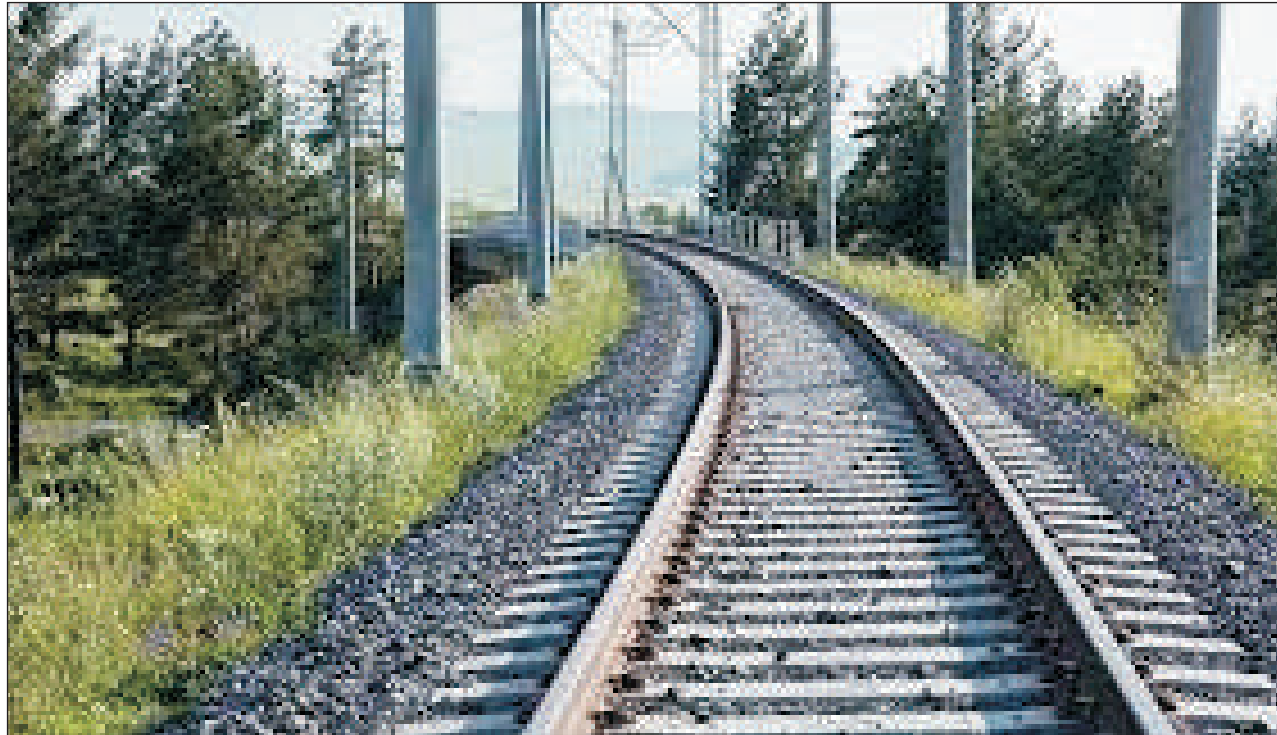
2024-cü ilin iyununda Çin, Qırğızistan və Özbəkistan yeni dəmir yolunun tikintisi ilə bağlı sazişi imzalayıblar. İmzalanma mərasimində üç ölkənin liderləri iştirakçılara videomüraciətlərini göndərilib. Çin rəhbəri Si Cinpin bildiri ki, Pekin işə mümkün qədər tez başlamağa qərarlıdır.

Bu il dekabrın 20-də Bişkekde Qırğızistan hökuməti ilə Çin-Qırğızistan-Özbəkistan dəmir yolu şirkəti arasında bu yolun layihələndirilməsi, tikintisi, maliyyələşdirilməsi, istismarı və texniki xidmət göstərilməsi üçün investisiya sazişi imzalanıb.

Dəmir yolunun uzunluğu 454 km olacaq ki, bunun da 280 km-i Qırğızistan ərazisindən keçəcək. Bütün xətt boyu 18 stansiyanın, 81 körpünün

Mərkəzi Asiyada yeni dəmiryol xətti kimə nə verəcək - mühüm gəlişmə

Ekspertlərə görə, xəttin tikintisi nəqliyyat-logistika vəziyyətini və ümumi güc balansını nəzərəcərpacaq dərəcədə dəyişəcək

və 41 tunelin tikilməsi planlaşdırılır. Qırğızistanda xüsusi yükboşaltma bazası tikiləcək, burada Çində istifadə olunan Avropa kalibrli qatarlar postsovet ölkələrində istifadə olunan “Rusiya” kalibrinə keçəcək.

Magistral yolun tikintisinin liti ilə başa çatdırılacağı gözlənilir. Layihəyə 4,7 milyard dollar xərclənəcək, məbləğin yarısını Pekin təmin edəcək, Bişkek və Daşkənd isə hər biri 25 faizini ayıracaq. Dəmir yolu ilə ildə təxminən 15 milyon ton yük və 300 minə yaxın sərnişinin daşınması nəzərdə tutulur.

Ekspertlərə görə, xəttin tikintisi Orta Asiyada nəqliyyat-logistika vəziyyəti və ümumi güc balansını nəzərəcərpacaq dərəcədə dəyişəcək. İlk növbədə Çinin Avropaya yükdaşımalarda Rusiya və Qazaxıstandan asılılığı kəskin azalacaq, ölkə Mərkəzi Asiyada mövcudluğunu gücləndirəcək. Gələcəkdə logistikanın daha da inkişafı sayəsində o, Avropaya, eləcə də Yaxın Şərq və Fars körfəzi ölkələrinə alternativ marşrut əldə edəcək.

Özbəkistan da öz mövqeyini möhkəmləndirəcək. Son illər bu ölkə sürətlə inkişaf edir. Dəmir yolu Özbəkistan istehsalçılarına nəhəng Çin bazarına çıxmağa şərait yaradacaq. Bundan əlavə, Özbəkistan Avrasiyada mühüm logistika mərkəzinə çevrilməyə çalışır və yolun tikintisi bu istiqamətdə bir addım olacaq.

Öz növbəsində Qırğızistan Asiyadan Avropaya yükdaşımalarının mühüm bir hissəsini öz ərazisinə cəlb etmək fürsəti

qazanacaq, bu sahədə Qazaxıstandan asılılığını minimuma endirəcək. Ölkə həmçinin sabit gəlir mənbəyi əldə edəcək: Xəttin istismarı ilə dövlət büdcəsinin hər il 200 milyon dollar artınması gözlənilir.

Gələcəkdə Çin-Qırğızistan-Özbəkistan dəmir yolunun Türkmənistandan keçməklə İranla, sonra isə Türkiyə ilə birləşdirilməsi ideyası da nəzərdən keçirilir. Lakin marşrutun İran ərazisindən keçən hissəsinin tikintisi yüz milyardlarla dollar tələb edə bilər. Odur ki, Çin-Qırğızistan-Özbəkistan dəmir yolunun yaradılması əsasən Xəzər dənizi vasitəsilə Azərbaycana, oradan isə Gürcüstan və Türkiyədən keçməklə Avropaya gedən daha qısa marşruta hesablanıb. Gələcəkdə bu marşrut Zəngəzur dəhlizi ilə birbaşa Türkiyəyə qoşula bilər.

Yada salaq ki, 2022-ci ildə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Bişkekə səfəri zamanı Çin-Qırğızistan-Özbəkistan dəmir yolu layihəsinin əhəmiyyətini qeyd edərək bildirmişdi ki, dəmir yolu xətti Türkmənistandan keçərək Xəzər dənizinin sahilinə çıxarsa, bu regionda ticarət həcmi əhəmiyyətli dərəcədə artıracaq, həmçinin yükdaşımaların maya dəyərini xeyli aşağı salacaq.

Son iki ildə Asiya ilə Avropanı ənənəvi marşrutlardan kənar ərazilərlə birləşdirən əsas ticarət yoluna iddia edən Orta Dəhlizin əhatə dairəsinin genişlənməsi prosesi müşahidə olunur. Dəhlizin ana xətti Çin-Qazaxıstan-Xəzər dənizi-Azərbaycan-Gürcüs-

tan-Türkiyə-Avropa istiqamətidir. Yükdaşımaların mühüm hissəsinin məhz bu marşrutla həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Lakin Mərkəzi Asiyanın digər ölkələri də dəhlizə qoşulmaq, Asiya-Avropa nəhəng yükdaşımalarından pay almağa çalışırlar. Uzun illərdir bu istiqamətə Qazaxıstanın yaratdığı əngəllərə görə çatı bilməyən Qırğızistan yeni dəmir yoluna böyük ümidlər bəsləyir.

Rusiya da prosesdən kənarda qalmamaqda israrlıdır. Ötən ilin sonlarında Qırğızistan, Özbəkistan və Rusiya Qazaxıstan ərazisindən yan keçən nəqliyyat dəhlizinin yaradılması və inkişafı barədə razılığa gəliblər. Müvafiq memorandum Daşkənddə Şəngay Əməkdaşlıq Təşkilatı nəqliyyat forumunun yekunlarına görə üç ölkənin müvafiq nazirliklərinin rəhbərləri tərəfindən imzalanıb. Alternativ marşrut Özbəkistan və Türkmənistandan keçir. Daha sonra Xəzər dənizi boyunca yük maşınlarını Türkmənbaşı limanından bərə ilə həm Bakıya, həm də Rusiyanın Mahaçqala və Həştərxan limanlarına daşımaq olar. Bişkekdekilər bu marşruta Qırğızistandan Rusiyaya və Avropaya yüklərin çatdırılması üçün yeganə yola - Qazaxıstan üzərindən keçən marşrutu alternativ kimi baxırlar. Yeni marşrutla yükdaşımalar Qazaxıstandan keçən yolla müqayisədə baha başa gələcək, lakin Bişkekde Türkmənistan və Azərbaycanın onlara müəyyən güzəştlər tətbiq edəcəklərinə inan böyükdür. Eyni zamanda Qırğızistan tərəfi bahalı dəniz daşımalarının

dan qaçmaq üçün yüklərin İran üzərindən Azərbaycana, buradan isə Rusiya və Avropaya daşınması variantını müzakirə edir. Çünki Xəzərin Şimal əraziləri çox dayazdır, ağır gəmi-bərələrlə yükdaşımanın təmin olunması üçün Rusiya və Qazaxıstan limanlarında yüksək maliyyə tutumlu və uzunmüddətli işlərə ehtiyac var. Buna görə də yüklərin Türkmənistan və İrandan Azərbaycan üzərindən daşınması ən əlverişli variant hesab olunur.

Qeyd edək ki, Asiya-Avropa arasında daha bir ticarət yolunun əsasının qoyulmasına bu il sentyabrın 19-20-də Bakıda keçirilən “Avrasiya Nəqliyyat Marşrutu” (ANM) Beynəlxalq Assosiasiyasının qurulmasına dair dəmiryol administrasiyaları rəhbərlərinin məşvərət toplantısında başlanılıb. Açıqlanan rəsmi məlumatlara görə, Azərbaycan, Türkiyə, Özbəkistan, Qırğızistan, Tacikistan, Çin və Avstriya dəmir yolu administrasiyalarının rəhbər heyətləri və nümayəndələrinin iştirak etdiyi tədbirdə ANM Beynəlxalq Assosiasiyasının təsis edilməsinə dair sənədlər, təşkilatın strukturu, işçi qrupların təşkili və digər mühüm məsələlər müzakirə edilib, bu marşrut üzrə rəqəmsallaşma, kommersiya məsələləri, marketinq və kommunikasiya, logistika xidmətləri, normativ-hüquqi aktlar və infrastruktur mövzuları ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

“Azərbaycan Dəmir Yolları” QSC-nin (ADY) sədri Rövşən Rüstəmovun verdiyi məlumatlara görə, global logistika bazarlarının dinamikası dəyişir, Çindən Avropaya və əks istiqamətə yük axınlarında artımın olduğu müşahidə edilir və yaxın illərdə daha da artacağı proqnozlaşdırılır. Bu da yeni infrastrukturlara ehtiyac yaradır, daşınma yollarının şaxələndirilməsini tələb edir: “Xəzərin Şərq tərəfində Orta Dəhlizin daha bir qolu formalaşır. Marşrut Çin, Qırğızistan, Tacikistan, Özbəkistan, Türkmənistan, Xəzər dənizi, Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə ərazilərindən keçərək dəmir, avtomobil və dəniz yollarını və yol infrastrukturunu komponentlərini əhatə edir. Bu multimodal marşrutun cəlbəediciyi və rəqəbatqabiliyyətinin artırılması, marşrut boyu koordinasiyanın və ümumilikdə marşrutun inkişafının səmərəli təşkili məqsədilə kollegial orqanın - assosiasiyanın təsis edilməsi ehtiyacı yaranıb”.

Rəsmi Bakı son 10 ilə yaxın dövrdə öz ərazisindən yükdaşımaların həcmi artırıb, Azərbaycanın regional tranzit həbna çevrilməsi hədəfinə nail olmaq üçün infrastruktur layihələrinə milyardlarla dollar yatırımlar edib. Ələtdə Xəzər sahilində ən böyük yük limanı yaradılıb. Limanın buraxılış gücü 15 milyon tondur, hazırda bu gücün 25 milyon tona çatdırılması istiqamətində böyük layihələr həyata keçirilir. Ölkənin dəmiryol sisteminin Şərqdən Qərbə yükötürmə gücü 15 milyon tona çatdırılıb. Bakı-Naxçıvan-Qars dəmiryol xəttinin işə salınması bu gücün ən azı 50 faiz daha artmasına gətirib çıxaracaq. Bütün bunlara görə Azərbaycan qonşu və tərəfdaş ölkələrin müxtəlif marşrutlarının formalaşdırılması təkliflərinə müsbət yanaşma sərgiləyir.

“Azərbaycan Dəmir Yolları” QSC artıq Orta Dəhlizin inkişafı üçün “Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu” (TBNM) Beynəlxalq Assosiasiyası çərçivəsində islahatlarda fəal iştirak edir. İslahatlar nəticəsində Çindən Qazaxıstan, Azərbaycan və Gürcüstan vasitəsilə yük daşımalarının səmərəli təşkili üçün komissiyalar və işçi qrupları yaradılıb. TBNM çərçivəsində Azərbaycanın Gürcüstan və Türkiyə ilə uğurlu əməkdaşlığı davam edir. Yeni “Avrasiya Nəqliyyat Marşrutu” Beynəlxalq Assosiasiyasının məqsədi isə Orta Dəhlizin passiv olan cənub qanadında yerləşən ölkələrin aktiv fəaliyyətə cəlb edilməsi ilə daha da genişləndirilməsidir.

□ **Dünya SAKİT,**
“Yeni Müsavat”

ÜSAVAT

Son səhifə

N 237 (8610) 28 dekabr 2024

De k a b r

Bunları bilirsinizmi?

- * Dünya yaranandan bu günə qədərki hər şeyi 24 saatə sığdırmağa çalışsaq, insanlar bu vaxtın sadəcə 1 dəqiqə 17 saniyəsinə təşkil edə.
- * Helikoprin adlı köpək balığının 270 milyon il önce yaşadığı düşünülür. Onu qəribə edən özəlliyi isə mişar dişli dairəvi çənəsi olub.
- * Çində ingiliscə danışanların sayı Amerikadakılardan daha çoxdur.
- * Çox məcbur qalmadıqca qar yeməyin. Çünki onu əritmək üçün bədəndə olduqca çox enerji sərf edilir.
- * İnsanlar oksigensiz 3 dəqiqə, susuz 3 gün və yemek yemədən 3 həftə yaşaya bilər.
- * 2011-ci ildə Yaponiyada baş verən 8,9 ballıq zəlzələ nəticəsində günlərin uzunluğu 1,8 mikro saniyə azalıb.
- * Qarısqalar məcbur qaldıqlarında 2 həftə ərzində suyun altında yaşaya bilərlər.
- * Vakuumda (havasız və cazibə qüvvəsinin olmadığı məkanda) aqlamaq mümkün deyil. Çünki göz yaşı aşağı doğru hərəkət edə bilmir və gözədən yaş çıxır.
- * İnsanların omba sümüyü betondan daha möhkəmdir.
- * Ağcaqanad əleyhinə spreylər əslində onların insanlara yaxınlaşmasını əngəlləmir. Sadəcə olaraq ağcaqanadların hissiyatını bağlayır və bir növ insanları gizləyir.
- * "Süd yolu" qalaktikasında 400 milyarddan çox ulduz olduğu düşünülür.
- * Hər gün 275 milyona yaxın yeni ulduz yaranır.

Bioloqlar yumşaq xəzli kirpi aşkarlayıblar

Smithson İnstitutunun Milli Təbiət Tarixi Muzeyinin (ABS) alimləri Cənub-Şərqi Asiyada yumşaq tüklü kirpilərin beş yeni növünü müəyyən ediblər. Himnurlar - kirpi ailəsinə aid kiçik məməlilərdir, lakin dəriləri tikanlar əvəzinə yumşaq tüklərlə örtülüdür. Övvel onların iki növü tanınırdısa, DNT analizi yeddi müxtəlif gen xəttini ortaya çıxarıb. Bunun üçün 232 fərdin ölçüsü, kəllə sümüyünün forması, dişləri və xəz xüsusiyyətləri araşdırılıb. Qeyd edək ki, bu kiçik məməlilər gecə-gündüz aktivdirlər. Böcekler, onurğasızlar və meyvələrlə qidalanırlar. Ağac kökləri, daşlar və xəz arasında yemek axtarıb, çuxurlarda yuva qururlar.

Dişləri qısa zamanda ağardan təbii üsul tapıldı

Dişlərin saralması hər kəsin üzleşdiyi problemlərdən biridir. Saralmış dişlərə qarşı standart qulluq vasitələri nəticə vermədikdə, bu məqsədlə təbii üsulan yararlanıla bilərsiniz. Bu üsul sayəsində dişləriniz qısa zamanda ağaracaq. Çox az tanınan sirkə növü olan ərək sirkəsi dişlərdəki saralmaların aradan qaldırılmasında güclü köməkçi kimi tanınır. Onun vasitəsilə dişlərinizi qısa müddətdə təbii ağ rənginə qaytara bilərsiniz. Bu üsul ağzınızda tərəvət hissini də təmin edəcək.

Beləliklə də, ərək sirkəsi ilə dişlərinizi ağartmaq üçün pambıq çubuğunu sirkədə isladib çox bərk sıxmadan dişlərin üzərinə sürün. Bir müddət sonra isə dişləri təbii əsaslı diş pastası ilə fırçalayın. Bu təbii müalicəni həftədə bir dəfə təkrarlama bilərsiniz.

2025-ci ilin ilk "ulduz yağışı"nın tarixi açıqlandı

Yanvarın 3-nə keçən gecə 2025-ci ilin ilk meteor yağışı gözlənilir. Həmin gün "kvadrantidlər" kimi tanınan meteor seli müşahidə olunacaq. Bu barədə Moskva Planetariumunun (Rusiya) Mətbuat Xidməti məlumat yayıb. Astronomlar bir saat ərzində 120-yə qədər meteorun görünə biləcəyini proqnozlaşdırırlar. Beynəlxalq Meteor Təşkilatının proqnozlarına əsasən, aktivliyin pik olduğu gecə saatda 120-yə qədər meteor müşahidə oluna bilər ki, bu da açıq səmada dəqiqədə təxminən bir-iki meteor təşkil edir. "Ulduz yağışı"nı müşahidə etmək üçün ən uyğun vaxt gecənin ikinci yarısı hesab olunur.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Ən çox haker hücumuna məruz qalan smartfonlar

"Android" əməliyyat sisteminin (ƏS) köhnə versiyaları ilə işləyən qurğular bütün dünyada geniş yayıldığı üçün hakerləri digər qadecələrlə müqayisədə daha çox maraqlandırır. Bu barədə Rusiyanın "Kasperski Laboratoriyası" şirkətinin tədqiqat mərkəzinin rəhbəri Dmitri Qalov bildirib.

O qeyd edib ki, 2009-cu ildən 2023-cü ilə qədər istifadəçi statistikası göstərir ki, "Android" 2012-ci ildə populyarlıq baxımından digərini ötüb, 2018-ci ildə maksimum istifadəçi bazasına çatıb və bu günə kimi liderliyini qoruyub saxlayır. Bu, "Android" ƏS-ni cinayətkarlar üçün daha cəlbedici edir, çünki potensial qurbanların sayı xeyli çoxdur. Qalov izah edib ki, bazarda "Android"-in köhnəlmiş versiyaları ilə buraxılan bütöclü qurğulara tələbat var.

"Dünyada çoxlu sayda insan var ki, bu cür köhnəlmiş ƏS versiyaları olan cihazlardan istifadə edir, bu isə ən son təhlükəsizlik yeniləmələrinin olmaması səbəbindən belə qurğuların həssasıdır", - deyə o xəbərdarlıq edib. Bundan əvvəl yeni smartfonların artıq satışa çıxarılmazdan əvvəl zərərli proqrama yoluxmuş ola biləcəyi barədə məlumat vermişdik.

Uşaq aviasirkətin səhvi səbəbindən başqa şəhərə uçub

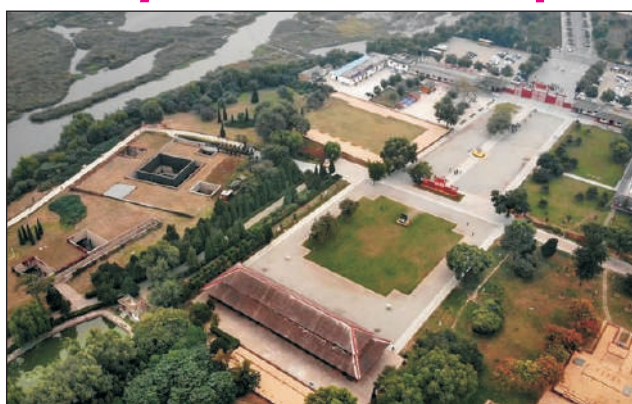

ABS-nin "Spirit Airlines" aviasirkəti səhvən altıyaşlı sərnişini başqa şəhərə göndərüb. Məlumatə görə, altıyaşlı uşaq Fort-Mayers şəhərinə nənəsinin yanına uçmalı imiş. Şirkətdən onun üçün azyaşlı olduğuna görə müşayiətçi də sifariş olunub. Aeroportda uşağı həmin müşayiətçiyə təhvil veriblər. Fort-Mayersdə isə nənəsinə

qarşılamağa gələn nənəyə uşağın təyyarədə olmadığını bildirilib. Daha sonra məlum olub ki, aviasirkətin əməkdaşının səhvi ucbatından uşaq başqa təyyarəyə mindirilib.

Qeyd edək ki, uşaq Fort-Mayers əvəzinə Orlando şəhərinə göndərilib. Nənə nənəsinə oradan götürməli olub.

Çində eramızdan əvvəl II minilliyə aid 28 məzar tapılıb

Çin arxeoloqları ölkənin mərkəzində Anyanq şəhərində (Henan əyaləti) Şan sülaləsi (e.ə. XVI-XI əsrlər) dövrünə aid yüksəkruhbəli aristokratların ailə üzvlərinə aid 28 məzar, habelə qulluqçu və heyvan məzarları aşkar ediblər. Bu barədə Sinxua agentliyi Anyanq Mədəni Reliktlər və Arxeologiya İnstitutunun vitse-prezidenti Tsui Tsunqlyana istinadən məlumat yayıb.

"İlk dəfədir ki, qədim İn şəhəri xarabalıqları xaricində belə qəbirlər tapılır, - deyə Tsui Tsunqlyan bildirib. - Bu kəşf Şan sülaləsinin dəfn ənənələrini və o dövrün cəmiyyətin təşkilini öyrənmək üçün yeni məlumatlar verir". Şan indiki Çin Xalq Respublikasının ərazisində eramızdan əvvəl 2-ci minillikdə mövcud olmuş bir krallıqdır.

Alimlər immuniteti gücləndirən virus aşkarlayıblar

Rusiyalı tədqiqatçılar VSV virusu bazasında yeni onkolytik preparat yaradıblar. o, təkce xərçəng hüceyrələrini məhv etmir, həm də işlə daha fəal şəkildə mübarizə aparmaq üçün immuniteti gücləndirir.

Bu barədə tədqiqatçıların "International Journal of Molecular Sciences" elmi nəşrində dərc edilmiş məqaləsində qeyd edilir. Bildirilir ki, bu virus siçanlarda implant edilmiş şişlərin böyüməsini əhəmiyyətli dərəcədə yavaşladığı və ömürlərini uzadıb. "VSV virusunun bir çox üstünlükləri var, ona qarşı immunitet yoxdur, onun genomuna düzəliş etmək asandır və eyni zamanda o, çoxlu sayda hüceyrə növlərində sürətlə inkişaf edə bilər. Bundan əlavə, ondan immuniteti gücləndirən molekulları şişlərə ötürmək üçün istifadə edilə bilər. Bunu nümayiş etdirmək üçün biz iki oxşar maddənin, IL-12 və GM-CSF-nin istehsalını təşviq edən virus yaratmışıq", - deyə tədqiqatda deyilir.

Bioloqlar tərəfindən aparılan müşahidələr onu göstərir ki, VSV virusunun hər iki variasiyası əhəmiyyətli dərəcədə (36-40 faiz) şişlərin böyüməsini yavaşladığı, bunun sayəsində onların qəbul edən siçanlar nəzarət qrupundakı fərdlərdən orta hesabla bir neçə gün daha çox yaşayıblar. Eyni zamanda, immunitetin gücləndirilməsi gəmiricilərin sağ qalmasını artırıb ki, bu da şişlərin daxilindəki aktivləşməyə onun müsbət təsirini sübuta yetirir.

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.